

Igor Eterović*, Frane Babić**

Prilog istraživanju toponimije Lovranšćine: mikrotoponimija Tuliševice

U radu se istražuje toponimija na području sela Tuliševica. Pri istraživanju su iskorištene mogućnosti nekoliko računalnih baza podataka kao preliminarni korak za stvaranje osnovnog korpusa toponima. Te su baze ujedno omogućile maksimalno precizno ubiciranje toponima na terenu. Korpus je nadopunjen prilikom kontaktiranja s informatorima te ekscerpiranjem podataka iz literature i arhivskih izvora. Svi su toponimi popisani abecednim redom te obrađeni u zasebnim natuknicama. Nekoliko je razina obrade toponima: 1) geografska: svi su toponimi ubicirani te je njima imenovano područje grafički prikazano na toponomastičkim zemljovidima; 2) povijesna: daje se osvrt na spomen pojedinih toponima u primarnim arhivskim izvorima (oporuke); 3) jezična: za neke je toponime ponuđeno kratko objašnjenje, posebice za one oblikovane u lokalnom idiomu, a svi su i akcentuirani. S obzirom na izuzetno slabu istraženost toponima Lovranšćine, rad nastoji popuniti tu prazninu, ali i ponuditi metodološki temelj za daljnja slična istraživanja.

Gljučne riječi: toponimija, Tuliševica, Lovranšćina, računalne baze podataka, katastar, ubikacija toponima

Uvod

Naša je zemlja, pa tako i prostor Lovranšćine¹, bogata imenskim blagom, a ta su imena odraz povijesne zbilje, izraz pučkog poimanja stvarnosti te jezičnih okolnosti na određenom prostoru. Narodi koji su na ovom prostoru živjeli „spoznaje o sebi i o jeziku pohranili [su] u

* Igor Eterović, prof. povijesti i filozofije, zaposlen je kao znanstveni novak na Katedri za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Braće Branchetta 20, 51000 Rijeka. Elektronička pošta: igor.eterovic@gmail.com.

** Frane Babić član je Izvršnoga odbora Katedre Čakavskoga sabora Lovran, Šetalište maršala Tita 84, 51415 Lovran. Elektronička pošta: frane4@gmail.com.

¹ Iako *Lovranšćina* nije standardnojezični naziv za prostor koji povijesno i geografski gravitira Lovranu, odlučili smo se svjesno za njegovu upotrebu kako bismo u kontekstu same naravi rada i indirektno uputili na izvorno ime prostora (toponim) na koji se referiramo.

osobnim i zemljopisnim imenima“, odnosno ta su imena „naši najstariji spomenici, postojani i vjerodostojni pokazatelji materijalne i duhovne kulture svojih stvaratelja.“² Da se poslužimo riječima Petra Šimunovića, „imena su doista naša memorija i naše adrese kojima se snalazimo na terenu (toponimi) i uključujemo u društvo (antroponimi).“³ U ovom smo se radu fokusirali na toponimijsko blago Lovranšćine, motivirani primarno značajem toponima⁴ kao odraza prošle povijesne zbilje u svojoj njezinoj slojevitosti i složenosti, kao važne sastavnice identiteta lovranskoga kraja te kao škrinje s dragocjenim podacima o jezičnim zbivanjima, okolnostima i promjenama na ovom prostoru⁵. Kako ističe Vladimir Skračić, ako se bavimo toponomastikom, „to je zato što želimo razumjeti načine na koje je ljudska svijest percipiranu stvarnost oblikovala u jezične izraze, jezično organizirala i pripremila za prenošenje.“⁶ Toponimi su prvorazredni spomenici za brojne discipline, od povijesti jezika i dijalektologije preko povijesnih znanosti do zemljopisnih i mnogih drugih istraživanja, a samo njihovo proučavanje ne može ostati isključivo u domeni jezika već iziskuje interdisciplinarni pristup jer se onomastička građa nalazi na presjecištu različitih disciplina.⁷

Uz svijest o toponimima kao važnu dijelu naše kulturno-povijesne baštine i vrijednu vrelu za njezino proučavanje, druga je motivacija ovog rada izostanak sustavnih istraživanja toponima na lovranskome teritoriju.⁸ Takvo je stanje zasigurno posljedica složenosti takvih

² Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2009., str. 11.

³ Na i. mj.

⁴ Imena zemljopisnih objekata (brda, potoci, spilje, vrhovi, zaravni, masivi, polja itd.). Toponimi se kao posebna onimijska (onim = riječ ili skup riječi kojima imenujemo objekt i lučimo ga od drugih objekata iste vrste) kategorija dalje dijele prema objektu imenovanja na hidronime (imena vodnih objekata), ojkonime (vlastito ime naseljenog ili raseljenog mjesta), speleonime (imena speleoloških objekata), horonime (razred toponima određenog administrativnog teritorija) itd. Usp. isto, str. 76–79.

⁵ O važnosti i značaju imena (onima), posebice toponima, u svim ovim dimenzijama detaljnije v. u: isto, str. 15–22.

⁶ Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica: Osnovni pojmovi i metoda terenskih istraživanja*, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2011., str. 89.

⁷ Usp. „Toponomastika je jezična znanost. Iz jezika ona crpi podatke (...), ali sve što je u onomastici (njezine društvene, folklorne i druge sastavnice), ne pripada nužno jeziku. Onomastika stoji na prekrizju mnogih disciplina, u prvome redu društvene, povijesne i zemljopisne, što joj daje interdisciplinarni značaj, koji je postulat suvremenoga znanstvenoga istraživanja.“ Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2005., str. 14.

⁸ Područje Lovranšćine svrstava se tako u djelomično popisana područja, pri čemu je uglavnom riječ o popisivanju obalnih toponima (usp. Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 27). Za razliku od područje zapadne obale Istre i dijela istočne obale Istre (do Raškog zaljeva), gdje je učinjen bitan doprinos u popisivanju toponima (v. Ujević, Mate (ur.), *Toponimika zapadne Istre, Cresa i Lošinja*, Anali Leksikografskog zavoda FNRJ, knj. 3, Leksikografski zavod, Zagreb, 1956.), područje Liburnije nije bilo te sreće.

proučavanja i izostanka onomastičara s ovih područja s obzirom na to da istraživanje toponima zahtijeva, osim jezičnih znanja, pomoć brojnih drugih disciplina, poput arheologije, povijesti, geografije, etnologije i demografije.⁹ U općem onomastičkom, pa tako i užem – toponomastičkom, smislu prostor Lovranščine istraživani je vrlo malo te se svi naponi u tom smjeru svode na povremene i nesustavne zaletе pojedinaca. Jedini su toponomastički doprinosi koji usko fokusiraju navedeno područje oni Stanislava Gilića, koji se u nekoliko radova posvetio toj tematici.¹⁰

Predmet i doseg istraživanja

Uzimajući s dozom opreza¹¹ termin *mikrotoponimija*¹², pokušali smo istraživanje zasnovati prije svega kao doprinos njezinoj istraženosti na prostoru Lovranščine i prodrijeti do prostorno što manjih, usko lokaliziranih toponima, kako bismo pružili temelj za daljnja istraživanja. Na važnost takvih istraživanja upozorava P. Šimunović: „Mikrotoponimija se nije puno obrađivala. [...] Mnoge vrlo aktivne toponimijske zone prepuštene su zaboravu. Taj je zaborav tragičan jer je često vječan. Mnoge poruke u ovim spomenicima narodnoga pamćenja koje su naši predci ostavili u likovima i u imenskim sadržajima nismo pročitali niti smo te spomenike jezika i kultura sačuvali naraštajima.“¹³ U nemogućnosti da pročitate te spomenike, duboko vjerujemo da je velik korak učinjen sačuvamo li ih od zaborava za daljnja proučavanja i istraživanja.¹⁴ Stoga svojevrsnog

⁹ Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 12, 24.

¹⁰ Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, *Liburnijske teme*, knj. 6, 1987., str. 139–143; Gilić, Stanislav, „Toponimija u katastarskim kartama Općine Lovran s početka XIX. stoljeća“, u: Muzur, Amir (ur.), *Lovran u XIX. stoljeću (Posebno izdanje Biltena Općine Lovran)*, Poglavarstvo Općine Lovran, Lovran, 1998., str. 12–14.

¹¹ Naime bilo bi uputnije govoriti o mikroreferentima jer govor o mikrotoponimima nužno otvara distinkciju naspram makrotoponima, što je apsurdno, budući da su svi toponimi na jednakoj kvalitativnoj osi kao izrazi imenovanja. Usp. „Ne postoji granica između makro- i mikrotoponima, nego samo između toponima i ne-toponima, tj. apelativa. Ono što je veliko ili malo, makro ili mikro, dobro poznato ili slabo poznato jesu referenti. Rezultat njihova imenovanja je samo i jedino toponim.“ Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 100.

¹² Definiramo li mikrotoponim kao „vlastito ime prirodnog fiziogeografskog objekta s malim radijusom prepoznatljivosti“, a mikrotoponimijski sustav kao sustav koji „čine obično mikrotoponimi jedne katastarske općine i drugih manjih definiranih površina“ (Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 77), ovaj je rad u klasičnom smislu prilog mikrotoponimiji.

¹³ Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 83.

¹⁴ I time se na neki način odazovemo apelu P. Šimunovića: „Naša su imena vrlo vrijedna, nedovoljno skupljena, a vrlo ugrožena. Ona žurno trebaju mlade istraživače dok još mogu čuti vjerodostojne podatke od izvornih govornika koji se dotičnim imenima služe, koji dobro znaju jezik, i imena, te prostore i zdanja na koja se ta imena odnose.“ Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 11.

istomišljenika, barem u vezi s motivacijom ovog rada, nalazimo i u Justu Ivetcu, koji ističe: „Glavna intencija ovog mog rada bila je da se ‘spase od zaborava’ mnogi istarski toponimi. Jer, kako mladi ljudi napuštaju zemlju, preseljavaju iz sela u gradove, većina njih više ne zna kako se zovu poljoprivredne čestice na imanjima njihovih očeva i djedova. Stariji ljudi, opet, što je prirodno, polako umiru, pa s njima ‘odlazi u grob’ i na tisuće naziva parcela. Stoga, valja sustavno bilježiti sve nazive poljoprivrednih čestica, lokava, izvora, manjih potoka, jama i pećina.“¹⁵

S obzirom na navedenu motivaciju u istraživanju nećemo zalaziti previše u jezičnu dimenziju toponima, osim eventualno u pokušaju naznačivanja njihove motivacije te objašnjenja pojedinih oblika koji imaju uporište u lokalnom idiomu, već ćemo se ponajviše usredotočiti na geografsku i povijesnu metodu njihova istraživanja. Drugim riječima, prvenstveni nam je cilj sastavljanje maksimalno obimna registra toponima jednog užeg područja, njihovo precizno i detaljno ubiciranje (lociranje u prostoru)¹⁶, a naposljetku i osvrt na spomen tih imena u povijesnim izvorima, odnosno njihovo zasvjedočenje u povijesnim dokumentima. Vjerujemo da jedino tako možemo pružiti uporište za sustavan pristup njihovoj obradi, slažući se s tvrdnjom da su toponimi „odraz povijesno-geografskih i jezičnih prilika“ te su upravo kao takvi „leksik sa stvarnim i jezičnim sadržajem u današnjoj onomastičkoj uporabi.“¹⁷

Ipak, osiguran je važan preduvjet za daljnju jezičnu obradu toponima – njihovim akcentuiranjem. Toponimi dobiveni neposredno na temelju kazivanja informatora, koji je izvorni lokalni govornik¹⁸,

¹⁵ Ivetac, Just, *Istarski toponimi*, Istarska naklada, Pula, 1982., str. 6. Treba ipak upozoriti da se u spomenutom radu potkrala temeljna terminološka toponomastička pogreška izjednačavanja naziva i imena pa ga treba uzimati s dozom opreza. Kako ćemo vidjeti, pri objašnjenju istraživanih toponima s druge strane ovaj rad koristi brojne korisne smjernice i uporišta za objašnjenja i opise pojedinih toponima i na prostoru našeg istraživanja.

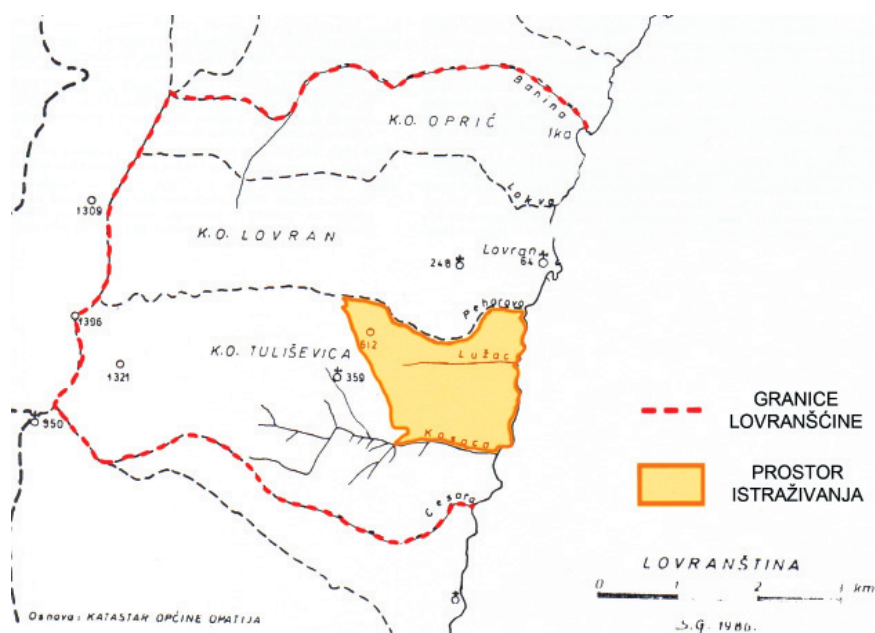
¹⁶ Tu potrebu sustavna i postupna prikupljanja na terenu P. Šimunović izvrsno izražava riječima: „U toponomastičkom istraživanju valja skupljati sve (očistiti teren poput minskog polja).“ Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 24.

¹⁷ Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 17. O njihovoj vrijednosti za brojne discipline, od povijesti, povijesne demografije i arheologije, geografije i kartografije preko geobotanike i geozoologije pa do etnologije i jezikoslovnih znanosti jasan i obuhvatan pregled v. u: isto, str. 13–33. Iako i Vladimir Skračić ističe da je toponomastika primarno jezična disciplina (usp. Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 35) te u prvom redu objašnjava njezin odnos prema drugim jezičnim disciplinama: etimologiji, standardologiji, dijalektologiji i leksikografiji (usp. isto, str. 47–58), kao i Šimunović ukazuje na njezin odnos i nezaobilazna preklapanja s drugim nejezičnim znanostima i disciplinama: povijesnim znanostima, topografijom, geografijom, kartografijom i etnologijom (usp. isto, str. 58–72).

¹⁸ Više o glavnom i dopunskim informatorima bit će riječi kasnije u tekstu.

akcentuirani su prema snimljenju materijalu, dok je s druge pak strane ponuđeno i čitanje u lokalnom idiomu onih toponima koji su informatoru tek površno poznati ili mu sam jezični izraz nije bio stran.¹⁹

Prostorno pak gledano sustavno istraživanje toponimije od njezinih najmanjih dijelova nemoguće je započeti obuhvaćanjem cijelog područja Lovranščine zbog bogatstva toponomastičke građe zabilježene na terenu. Stoga su kao osnovna prostorna ograničenja preuzete granice katastarskih općina (u nastavku: k. o.) kao elementarnih odrednica u prostoru. Područje Lovranščine obuhvaća k. o. Lovran, k. o. Oprić i k. o. Tuliševica (*Slika 1*).

Slika 1. Katastarske općine na području Lovranščine (temeljeno na karti u: Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 141).

Od navedenih k. o. odabrali smo posljednju zato što je taj dio Lovranščine dosad najmanje zastupljen u istraživanjima, ali i zato što smo se imali priliku upoznati s autohtonim informatorom koji je na temelju vlastitog osobnog afiniteta sve toponime koje je dospio u svom okruženju kroz dugi niz godina čuti ujedno i zapisivao. Budući da je taj prostor i dalje preširok za sustavnije mikrotoponijsko istraživanje, odlučili smo se za jednu od tri skupine zaselaka (Lovranska Draga, Tuliševica i Visoč²⁰) – Tuliševicu (*Slika 2*).

¹⁹ Akcentuiranje je izvršila dr. sc. Ivana Eterović, na čemu joj autori duguju duboku zahvalnost.

²⁰ Striktno gledano, Lovranska Draga zasigurno bi imala status sela već zbog svoje urbane fizionimije (crkvice, javna cisterna itd.) i povijesne protežnosti kao stalno naselje (crkvicu

Slika 2. Prostor istraživanja s naznačenim granicama

Tuliševica je ime koje označava skup manjih zaselaka koji se uglavnom podudara s detaljnim urbanističkim planom za taj prostor. Geografski, to je područje koje se proteže od obalne granice na istoku do masiva Knezgrada na zapadu, što je ujedno i granica s područjem Lovranske Drage. Na sjeveru je taj prostor omeđen granicom s k. o. Lovran (dijelom ju čini potok Peharova), a na jugu prirodnu granicu čini potok Medveja (Slika 2).

Koraci (metode) u istraživanju

Budući da smo se odlučili za mikrotoponomastičko istraživanje, smatrali smo da je potrebno, uz što potpunije ekscerpiranje (izvlačenje) toponima (stvaranje maksimalnog temeljnog korpusa), ponuditi ujedno i raznolike perspektive za njihovu analizu, tj. pružiti makar osnovicu za daljnje analize u tim smjerovima. Stoga korake u istraživanju možemo najjednostavnije skicirati na sljedeći način:

Sv. Mihovila Arkandela spominje već i Valvasor u svom poznatom djelu 1689.; usp. Bauer-Munić, Vesna, *Sakralna arhitektura istočnoistarskih komuna od XII. do XVIII. stoljeća*, Alfa, Zagreb, 2005., str. 134–135, 212). Tu povijesnu protežnost kao naselje posjeduju i Visoče (spominju se u glagoljičkoj oporuci iz 1454.), ali nemaju status složenosti urbane fizionomije, već su povijesno gravitirale Lovranskoj Dragi (usp. Sanković, Ivana, „Lovranska glagolitica i dosadašnja istraživanja“, *Zbornik Lovranščine*, knj. 1, 2010., str. 296) pa bi one imale status zaseoka. Tuliševica je jedina dobila ime od jednog zaseoka (Tuliševica), koji je s vremenom i administrativnom pragmatikom u moderno doba unutar sebe objedinio nekoliko zaselaka koji će biti kasnije obrađeni kao zasebni toponimi (Janjetići, Marovići, Ukovac, Tamnice itd.), stoga ju je najbolje definirati kao skupinu zaselaka.

- sondiranje katastra česticu po česticu – s ciljem otkrivanja naziva pojedinih zemljišta, radi pokušaja dokumentiranja maksimalnog broja mikrotoponima i njihove ubikacije
- ekscerpiranje toponimijske građe iz razgovora s informatorom Borisom Miščenićem radi upotpunjenja toponimijske slike područja
- dopuna toponimijskog korpusa podacima dobivenim iz drugih izvora te od drugih informatora
- grafički prikaz na karti svih pronađenih toponima kao krajnji rezultat ubikacije pojedinih toponima i areala koje imenuju
- elementarna jezična, povijesna i geografska analiza ekscerpiranih toponima.

Stvaranje osnovnog toponimijskog korpusa

U početnoj fazi istraživanja odlučili smo se prvenstveno usredotočiti na zemljopisnu metodu obrade toponima, prije svega na njihovu detaljnu i preciznu ubikaciju na terenu. Sasvim je prirodno da je u tom smislu trebalo krenuti od katastarske kao vrela „koje se ne smije zaobići u toponomastičkim istraživanjima određenog prostora“²¹, odnosno prvenstveno kartografskoga gradiva koje „sadržava podatke o imenima pojedinih predjela, pa je time i izvanredan izvor za toponomastička istraživanja“²². Pošli smo stoga od prve sustavne katastarske izmjere ovog područja, a riječ je o katastarskoj izmjeri hrvatskih zemalja koja je po caru Franji I. dobila naziv *franciskanska izmjera*. Ta je izmjera krenula upravo od tzv. Austrijskog primorja, koje je obuhvaćalo područje Istre i Hrvatskog primorja, a s izradom je počela 1819.²³ Toponime je iz tog katastra već ekscerpirao Stanislav Gilić i dao kratku jezičnu analizu sa svrhom odgonetavanja mogućeg čitanja svakog pojedinog toponima. Nažalost, iz samog je katastra vidljivo da je naveden tek malen broj toponima, ukupno 21 na području k. o. Tuliševica.²⁴ Štoviše, na području koje smo obuhvatili istraživanjem nalazi se još i manji njihov broj, točnije šest toponima²⁵

²¹ Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 97.

²² Isto, str. 96.

²³ Više o franciskanskom katastru te općenito o važnosti katastarske u toponomastičkim istraživanjima v. u: isto, str. 95–97.

²⁴ Gilić, Stanislav, „Toponimija u katastarskim kartama Općine Lovran s početka XIX. stoljeća“, str. 14.

²⁵ Sve katastarske mape Tuliševice dostupne su u digitalnoj verziji koju je izradio Tršćanski državni arhiv na poveznici: <http://www.catasti.archivodistatotrieste.it/Divenire/ua.htm?idUa=10652501>, a detaljnija je odrednica samog skupa mapa koji se odnosi na Tuliše-

na jednom listu²⁶: *Berdo, Capaz, Kuk, Rauna, Tamniza, Tuliseviza (Tuliesevizza)*, i još dva na sljedećem katastarskom listu²⁷: *Medwea i Torrente Medwea*.²⁸

Zbog tako ograničena korpusa koji nam nudi ovo vrelo odlučili smo maksimalno iskoristiti postojeće računalne baze podataka kao temelj za sastavljanje toponimijskog korpusa. Već pri početnim pregledima, a poznavajući brojne lokalitete i svakodnevnu uporabu imena za pojedine od njih, uvjerali smo se u mnoge nepodudarnosti i nesklapnosti, što je rezultiralo pojačanim oprezom prema ovoj grupi izvora za toponimiju Lovranšćine.²⁹ Unatoč potrebi za kritičkim odmakom, u svakom su se slučaju računalne baze podataka pokazale izuzetno korisnima u temeljitu zahvaćanju velikog prostora u relativno kratku vremenu, a s vrlo visokom toponomastičkom raščlanjenošću. Koristili smo nekoliko baza podataka u računalnom pretraživanju i ekscerpiranju toponima:

1. *Preglednik katastarskih podataka*, koji „služi za uvid u središnju bazu postojećih katastarskih podataka Republike Hrvatske koja se vodi u Središnjem uredu Državne geodetske uprave. Podaci koji se vode u bazi službeni su katastarski podaci“³⁰ i bili su osnovna i najvrednija baza podataka za stvaranje osnovnog korpusa. Ne želeći riskirati ijednu mogućnost „preskakanja“ određenog prostora, utipkavali smo česticu po česticu u preglednik kako bismo iz svake pojedine čestice očitali u rubrici „Adresa katastarske čestice (naziv rudine, ulice, trga i sl.)“ njezino ime, odnosno toponim koji obuhvaća dotični areal katastarske čestice. Preliminarni korak svakako je bilo korištenje *Geoportala Državne geodetske uprave*, na kojemu smo

---

vicu (Tulliano) Catastofranceschino/MappedelCatastofranceschino/DistrettodiLaurana/ComunediTuliano/544 b [Franciskanski katastar, Mape franciskanskog katastra, okrug (*Bezirk*) Lovran, oblast (*Gemeinde*) Tuliševica]. U nastavku navodimo detaljniji opis korištenih dokumenata prema signaturi spomenutog arhiva s naznačenim prijevodom.

²⁶ AST, 544 b 04: Mappa catastale del Comune di Tuliano foglio IV, sezione IV (1819 - sec. XIX primo quarto). [Dokument 544 b 04: Katastarska mapa općine Tuliševica, list IV, odjeljak IV (1819. – prva četvrtina XIX. stoljeća.)]

²⁷ AST, 544 b 07: Mappa catastale del Comune di Tuliano foglio VII, sezione VII (1819 - sec. XIX primo quarto). [Dokument 544 b 07: Katastarska mapa općine Tuliševica, list VII, odjeljak VII (1819. – prva četvrtina XIX. stoljeća.)]

²⁸ Ove toponime Gilić čita redom: Brdo, Kapac, Kuk, Ravna, Tamnica, Tuliševica, Medveja i (potok) Medveja (usp. Gilić, Stanislav, „Toponimija u katastarskim kartama Općine Lovran s početka XIX. stoljeća“, str. 14), što se s našim istraživanjima samo u jednom zasvjedočenom toponimu (*Kapač*) ne podudara.

²⁹ Iako „se i danas stari zapisivači mogu dosta pouzdano pročitati“, moguće zagonetnosti možemo „pripisati uobičajenim ljudskim previdima na koje ni današnji zapisivači nisu imuni.“ (Gilić, Stanislav, na i. mj.) Dodatni se prostor za pogreške pojavljuje prilikom unosa toponima u računalnu bazu podataka, gdje je zato potreban i dodatan oprez.

³⁰ *Preglednik katastarskih podataka*, <http://www.katastar.hr/dgu/>, preuzeto: 15. listopada 2013.

mogli očitati rasprostiranje čestica na istraživanome prostoru i njihove brojeve, a tek potom ih unositi u *Preglednik katastarskih podataka*. Na taj smo način postupno i sustavno pregledali preko dvije i pol tisuće katastarskih čestica, od kojih je tek malen broj bez pripadajućeg imena u spomenutoj rubrici, pa smo stoga mogli očitati i korespondirajući toponim kojim su obuhvaćene. Ujedno smo tako temeljito sondirali čitav prostor istraživanja i dobili osnovicu za ubiciranje toponima prema očitanim imenima iz katastarskih čestica, što će najbolje biti vidljivo u krajnjem grafičkom prikazu. Treba istaknuti da karta u *Pregledniku* donosi također nekoliko toponima kojih nema u samim imenima čestica, no riječ je uglavnom o talijaniziranoj varijanti postojećih toponima (*Tuliano* < *Tuliševica*; *Giagnetici* < *Janjetići*; *Bassanova* < *Basanova*; *Lusaz* < *Lužac*; *Soriki* < *Šorići*; *Berdo* < (*Pod*) *Brdo*³¹; *Berdie* < *Brdo*; *Rampaici* < *Rampaići*; *Berdie* < *Brdić*; *Tamniza* < *Tamnice*; *Ukovar*³² < *Ukovac*; *Jasbina* < *Jazbina*; *Sinocose* < *Sinokoše*; *Ravnizze* < *Ravničice*; *Mandria* < *Mandrija*; *Cosacia* < *Kosača*; *Plesini* < *Plešini*). Za neke pak toponime ista karta nudi jednake jezične izraze (*Ravna*, *Strahi*, *Stajna*, *Pod Knezgrad* i *Oraj*) pa služe kao potvrda zasvjedočenim toponimima, dok je toponim *Torrente Peharova* (*Potok Peharova*) dopuna korpusu budući da se ne nalazi u ostalim preglednicima već samo u drugim, vanjskim izvorima.³³

2. *Geoportal Državne geodetske uprave*, povezan je s prethodnim preglednikom, a „predstavlja središnje mjesto pristupa prostornim podacima te jedan od temeljnih elemenata Nacionalne infrastrukture prostornih podataka.“³⁴ Ovaj nam je preglednik, osim paralelne upotrebe s prethodnim preglednikom radi očitavanja brojeva čestica, poslužio ujedno i za nadopunu korpusa, ali tek u neznatnu dijelu. Naime karte koje su unutar njega upotrijebljene donose tek malen broj novih toponima, i to, preciznije rečeno, uglavnom jezične varijante istog toponima.

3. *Arkod*, koji predstavlja „novi sustav evidencije zemljišnih parcela u RH“ i koji „se uspostavlja i vodi za čitavo područje Republike Hrvatske.“³⁵ Unutar ovog sustava dragocjene su nam bile različite karte dostupne u sklopu preglednika *Arkod*, koje su s jedne strane nudile

³¹ Na karti je naime *Berdo* naznačeno nešto zapadnije, pa je toponim u hrvatskoj varijanti zapravo dobiven relacijom na susjedno područje koje se zove Brdo. Stoga je u strogoj smislu ovdje riječ o odnosu dvaju toponima, no svaki imamo zasvjedočen u drugoj jezičnoj varijanti.

³² Ovdje je najvjerojatnije riječ o pogrešci upisivača na karti.

³³ Ovaj hidronim navodi primjerice Gilić i spominje ga kao potok Peharovo, upozoravajući da njegov informator koristi naziv Peharova. (Usp. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 140.)

³⁴ *Geoportal Državne geodetske uprave*, <http://geoportal.dgu.hr/>, preuzeto: 15. listopada 2013.

³⁵ *Arkod*, <http://www.arkod.hr/>, preuzeto: 15. listopada 2013.

različite jezične varijante istog toponima, a s druge pružale zemljopisni kontekst za čitanje pojedinih toponima, što se prije svega odnosi na topografsku kartu.

Uz pomoć navedenih preglednika stvoren je relativno bogat osnovni korpus toponima.

Dopuna korpusa toponimima dobivenim od informatora

Razgovor s informatorima neizbježan je u ovakvu istraživanju zbog barem tri važna razloga. Prvo, toponimi dobiveni na taj način govore nam o današnjoj, odnosno nedavnoj „živoj“ upotrebi toponima na terenu, odnosno eventualnu nestanku ili prestanku korištenja drugih toponima. Drugo, najčešće je jedino tako moguće dobiti male lokalizirane, tzv. mikrotoponime, kojih u ostalim izvorima nema, pa su podaci dobiveni od informatora neprocjenjiva nadopuna korpusa. Treće, koliko god bile podložne izobličenjima mogućim prilikom prenošenja s generacije na generaciju, ipak načelno u većini odražavaju realnu osobnu kartu toponima, kako u njegovu izrazu tako i u njegovu izgovoru, stoga su odlična podloga za daljnja dijalektološka istraživanja.

Naš je informator za ovo područje bio gospodin Boris Mišćenić (Rijeka, 1961.), entuzijast u proučavanju vlastitoga kraja, koji je ne samo i sam autohtoni govornik koji rabi toponime u svakodnevnom životu i snalaženju već je ujedno dugi niz godina bilježio one toponime koje je čuo od svojih susjeda i prijatelja, prvenstveno starijih ljudi.³⁶ Iz tih je razgovora dobiven velik broj novih toponima, što se pokazalo osobito vrijednim za područja koja nisu zahvaćena katastarskom obradom, tj. koja su najčešće općinska („komunska“) ili je riječ o nepristupačnim stjenovitim predjelima, jamama itd. koji nisu u privatnom posjedu (pa stoga ni katastarski parcelizirani).³⁷

---

³⁶ S gospodinom Mišćenićem razgovarali smo u nekoliko navrata (od kraja 2012. do kraja 2013.) i popisivali informacije koje bi nam davao o pojedinim toponimima, odnosno prepisivali njegove bilješke i upisivali nove toponime koji nisu zasvjedočeni u dostupnim izvorima. Vrlo je važno naglasiti da je gospodin Mišćenić kao izuzetan entuzijast i poznavalac vlastitog kraja sve toponime koje sam koristi, odnosno prikupljene toponime direktno upisivao na kopiju specijalne vojne karte prema dostupnim podacima o tome gdje su se točno ili makar približno nalazili tereni imenovani njima.

³⁷ Boris Mišćenić proveo je na terenu brojne razgovore s lokalnim stanovništvom, što je značajno upotpunilo temeljni korpus, i to posebice na područjima koja nisu detaljno zahvaćena katastrom, odnosno koja nisu pokrivena gušćom mrežom katastarskih čestica, već su u katastru ubilježena kao glomazna područja koja predstavljaju najčešće komunalne, javne površine. To će biti izuzetno dobro vidljivo na grafičkim prikazima u nastavku.

Razgovarali smo i s drugim informatorima, ne toliko radi nadopune korpusa već radi provjere zabilježenih toponima, odnosno zasvjedočenih toponimskih likova (izraza). Tako smo razgovarali s Marijom Liker, rođ. Gržin (Lovran, 1931.)³⁸, Danicom Patuh, rođ. Brumnjak (Mala Učka, 1958.)³⁹ i Velimirom Patuhom (Volosko, 1955.)⁴⁰. U razgovoru s njima nisu samo potvrđeni određeni toponimski likovi već su od posebne vrijednosti bili i pruženi povijesni i etnografski podaci, čime je nadopunjeno i obogaćeno tumačenje pojedinih toponima.

U korpus smo uvrstili i one toponime koje je prikupio Stanislav Gilić od svojih informatora u istraživanju o obalnim toponimima Lovranščine. Od dvoje informatora prikupio je ukupno 30 obalnih toponima, od kojih se njih osam nalazi na području koje je predmet našeg istraživanja.⁴¹ Navedeni od sjevera prema jugu, to su: *Peharovo / Peharova / Banj Peharova, Pot Rot, Sponarić, Bulinsko, Škarice, Punta od Medveji, Popić, Medveja*.

Toponimi dobiveni na ovaj način predstavljaju glavnu kvantitativnu nadopunu korpusa, ali su i u kvalitativnom smislu izuzetno dragocjeni kao toponimi koji će se najbrže izgubiti u mementu lokalnog stanovništva ne budu li zapisani. Toponimima dobivenim od izvornih govornika korpus je umnogome nadopunjen, a tako i prostorna pokrivenost toponimijskom građom.

Grafički prikaz raspoređenosti toponima

Svi pronađeni i provjereni toponimi grafički su naznačeni prema katastarskim česticama, a prema tim je podacima dobivena njihova prostorna rasprostranjenost. Pomoću računala karte su grafički obrađene kako bismo različitim bojama označili prostor koji omeđuje pojedini toponim. Raščlanjivanjem pojedine slike u slojeve dobili smo

³⁸ Obitelj je informatorice iz Lovranske Drage, područja susjednoga Tuliševici, odnosno čitavom ovom istraživanom području, a posjede su imali i na ovom teritoriju. Iako je sama informatorica rođena u Lovranu i veći dio života provela u njemu, u svom djetinjstvu i mladosti usko je bila vezana upravo uz istraživano područje – konkretno, prostor Medveja – stoga nam je bila dragocjena za toponime s tog prostora. Dan-danas veći dio ljeta provodi u naselju Medveja, na komadiću zemlje na prostoru Košače koji održava i uređuje s mužem. Razgovor s njom vođen je 29. prosinca 2013.

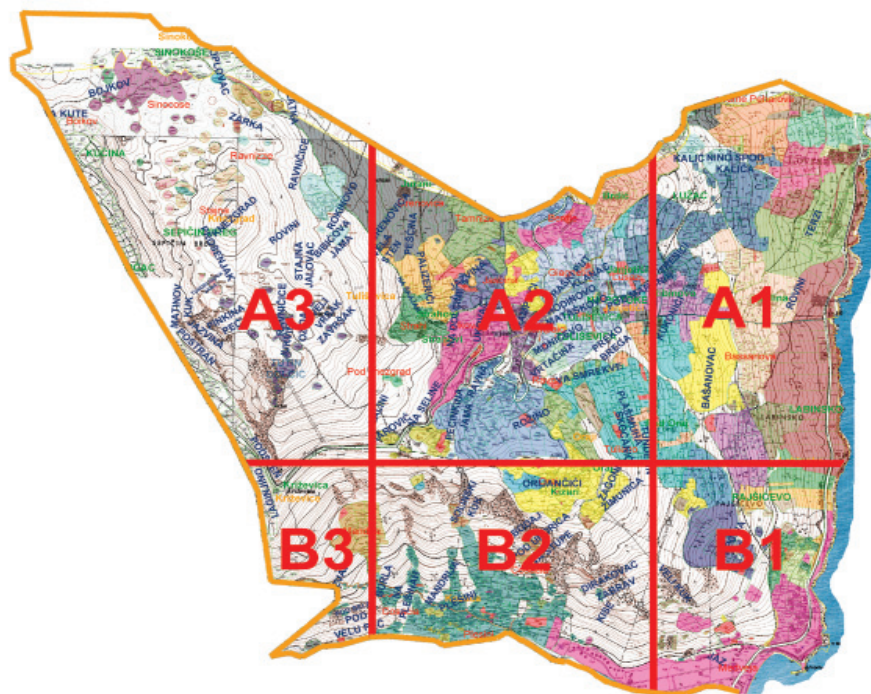
³⁹ Informatorica je od svoje 9. godine do udaje živjela u obiteljskoj kući na Oraju te nam je osobito bila dragocjena za toponime u neposrednom okruženju ovog zaseoka, ali i za potvrdu oblika sa šireg prostora zaseoka Tuliševice. Razgovor s njom vođen je 20. siječnja 2014.

⁴⁰ Informator od 1969. živi na prostoru Lovrana, a s većim brojem toponima susreo se upravo kao aktivni lovac u brojnim razgovorima s prijateljima lovcima. Osobito je u tom kontekstu bilo dragocjeno poznavanje terena koje je informator obišao temeljito, i to više puta duž cijelog istraživanog teritorija. Razgovor s njim vođen je 20. siječnja 2014.

⁴¹ Njegovi su informatori bili Rato Abram i Josip Malinarić. V. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 143.

mogućnost pomicanja pojedinog toponima u odnosu na drugi, što se pokazalo praktičnim načinom za označavanje prostora i sintezu svih prikupljenih informacija. Informacije nisu međusobno vezane, kao što je slučaj u tematskim kartama, pa toponime možemo ponovno odijeliti (zasebno analizirati), pomicati te po potrebi dodavati nove informacije. Računalnom obradom osigurali smo mogućnost unošenja i povezivanja više podataka na jednom mjestu, a razvidne su i prednosti takva prikaza za promatranje prostornog rasporeda toponima i omeđenja terena koji imenuje, s obzirom na to da su značajke terena korisne u potvrdi ili objašnjenju jezičnog lika pojedinih toponima.

Prema podacima prikupljenim iz drugih baza podataka, napose kartografskih preglednika, te iz razgovora s lokalnim govornicima i terenskim provjerama upisani su različitim bojama i ti prikupljeni toponimi, kako bi se presjecištem iz različitih izvora dobila najtočnija ubikacija. S druge pak strane to je ujedno poslužilo i kao kritički regulativ pri određanju točnih naziva pojedinih toponima iz upotrebe u različitim izvorima (*Slika 3*, s pripadajućom legendom).

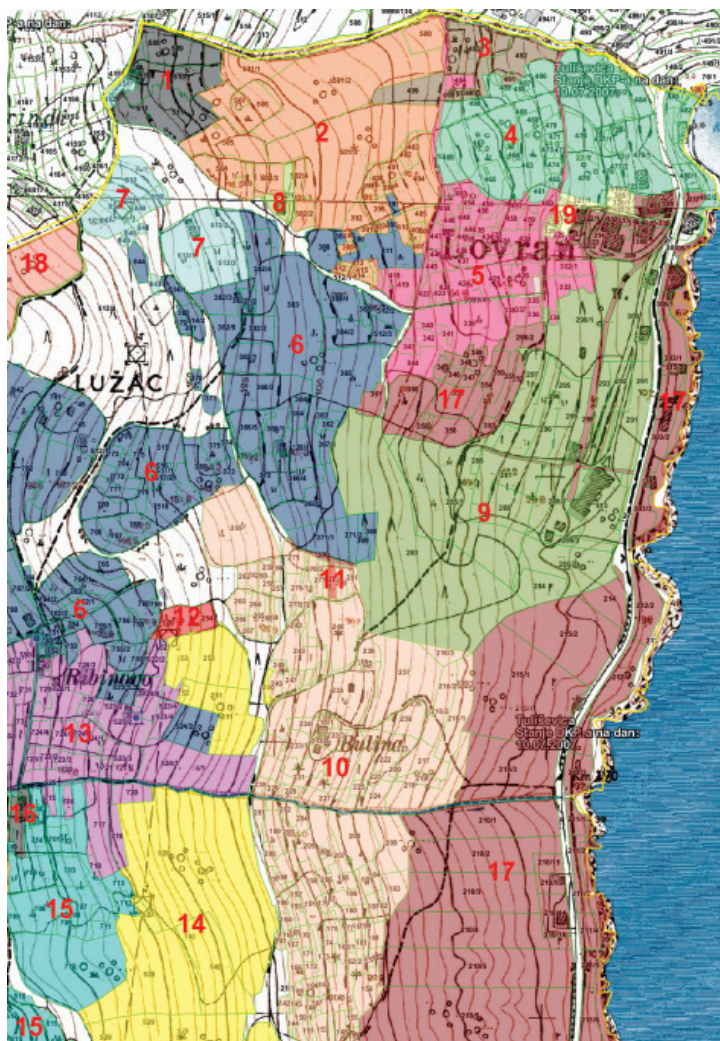

Slika 3. Prostor istraživanja podijeljen na sektore. Velikim plavim slovima označeni su toponimi dobiveni od informatora Borisa Mišćenića. Žutim masnim slovima označeni su toponimi ekscerpirani s Arkoda (topografska karta).

Zelenim slovima označeni su toponimi prikupljeni s Geoportala, pri čemu su velikim zelenim slovima pisani oni koji imenuju veći prostor. Crvenim slovima označeni su toponimi ekscerpirani s adrese www.katastar.hr.

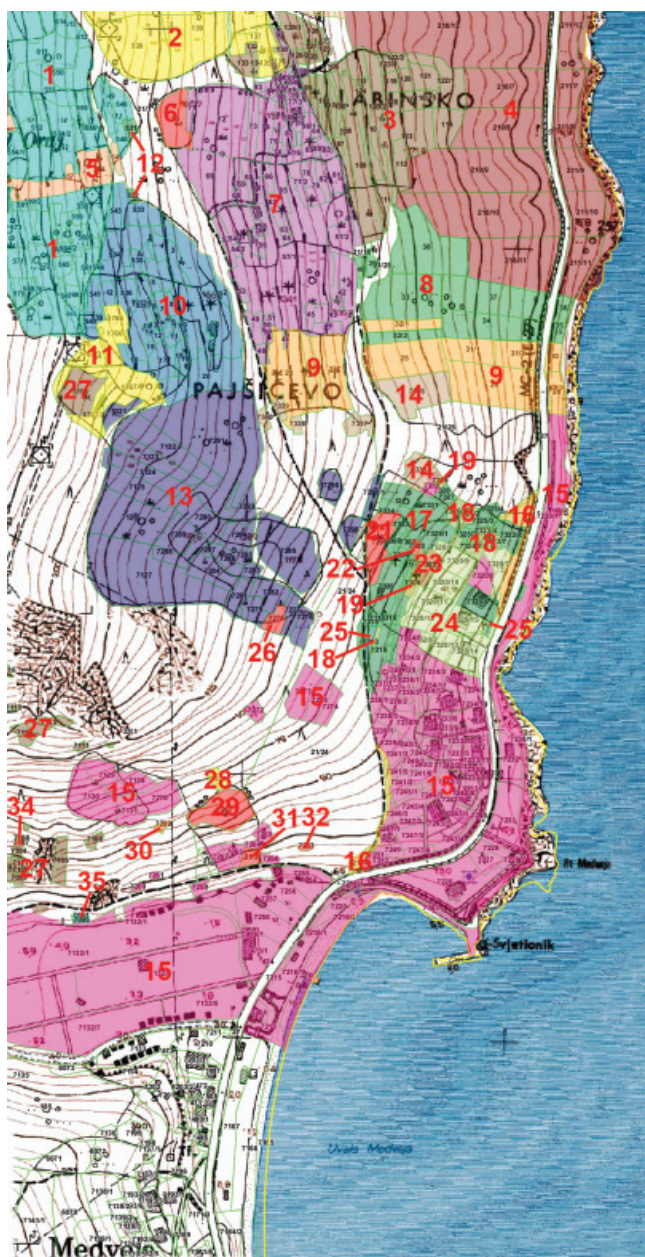

Radi temeljitijeg prikaza u tiskanom obliku, a time i jednostavnijeg iščitavanja pojedinih toponima, dalje smo grafički podijelili prostor istraživanja na pojedine sektore, ukupno njih šest, koje smo zasebno izdvojili (Slika 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9). Zbog ograničenog prostora na svakom smo pojedinačno izdvojenu sektoru grafički dopisali brojke pridružujući ih prostoru koji imenuje pojedini toponim. U opisu je slike naznačeno o kojim se toponimima radi pridruživanjem toponimskih oblika pojedinoj brojci.

Slika 4. Sektor A1

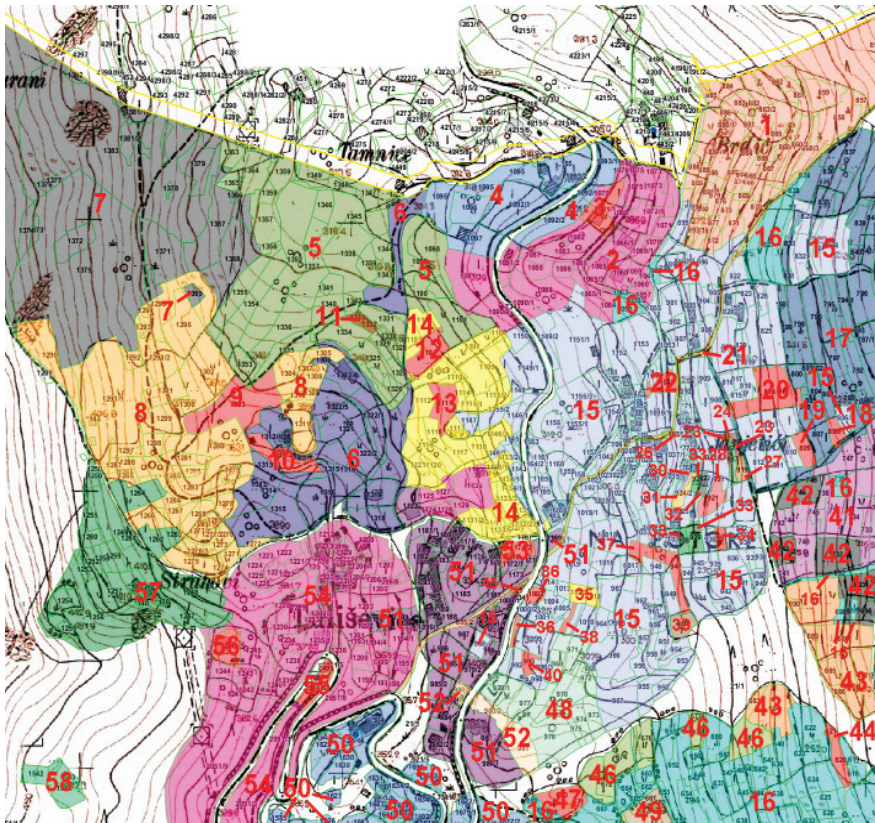
1. Šorići, 2. Kuk, 3. Lozi, 4. Crkveno, 5. Rezini/Rezine, 6. Lužac, 7. Pod Brdo,
8. Lazi, 9. Lovran – Labinsko, 10. Bulina, 11. Hruštovo selo, 12. Sadić,
13. Tresići, 14. Bašanovac, 15. Tuliševica, 16. Rupica, 17. Labinsko,
18. Brdo, 19. Lovran

Slika 5. Sektor B1

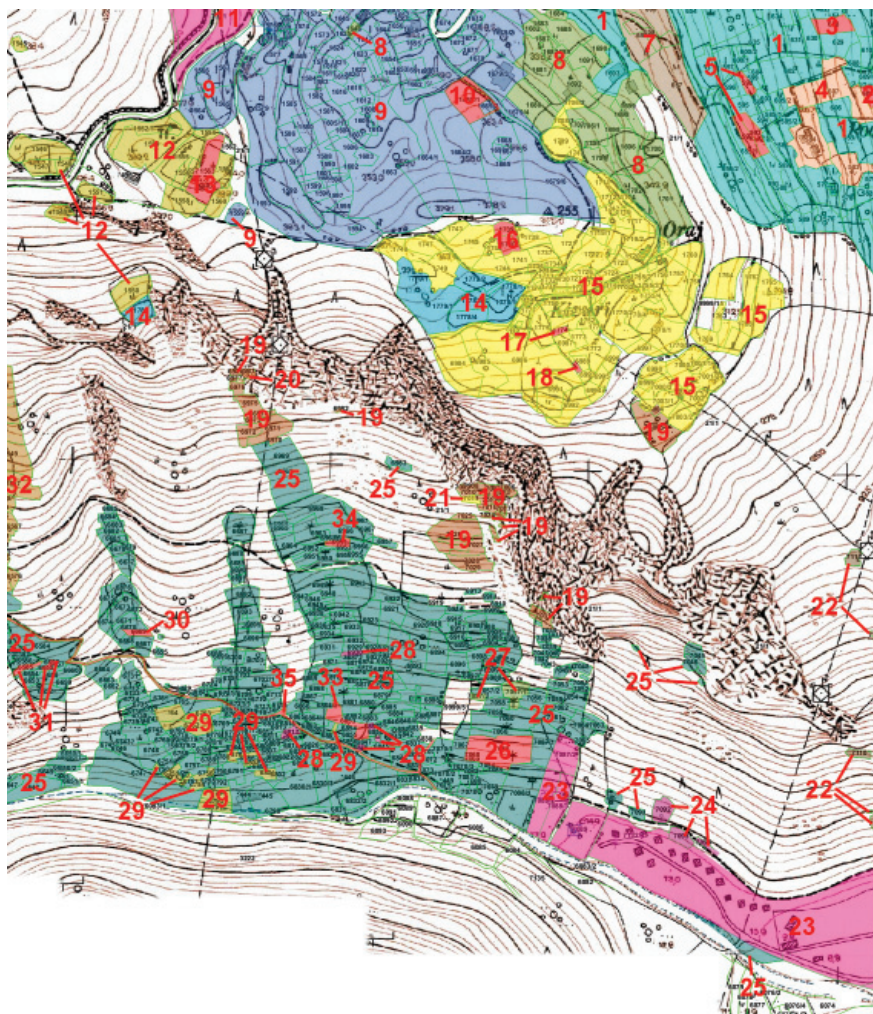
1. Tuliševica, 2. Bašanovac, 3. Gregovo, 4. Labinsko, 5. Va selo, 6. Gornja Preseka, 7. Šurićevo, 8. Černikova(k), 9. Krompetičino, 10. Pajsićevo, 11. Oraj, 12. Preseka, 13. Kapač, 14. Biskupovo, 15. Medveja, 16. Papićevo, 17. Crnikovak, 18. Črnikovak, 19. Crnikovo, 21. Crnikovak Bosotinovo, 22. Crni korak, 23. Črnikova, 24. Crnikova, 25. Kosača, 26. Oporica, 27. Pod Veli kuk, 28. Pod Kis, 29. Medveja (Kis), 30. Pred kućom Kis, 31. Vrtačina, 32. Medveja (za Mikulića), 34. Veli kuk, 35. Kosača

Slika 6. Sektor A2

1. Brdo	20. Pod Sveići	41. Tresići
2. Dražica	21. Draga	42. Rupica
3. Janjetići – Tuliševica	22. Vrtić	43. Gržanićevo/Gržančićevo
4. Brdić	23. Sad	44. Donja Tuliševica
5. Tamnice	24. Na japneničine	45. Ispod kuće
6. Jazbina	26. Va klance	46. Njivina
7. Drenovica	27. Pul japljenice	47. Tuliševica – Njivina
8. Strahovo selo	28. Pod kuću	48. Vrtačina
9. Strohovo	30. Poli kuće	49. Jurićino
10. Jazlina	31. Poli štale	50. Ravna
11. Tarunice	32. Poli kuće	51. Rampaići
12. Tamnice – Bazarovo	33. Na potoke	52. Selo
13. Basanova	34. Va dulce	53. Oko kuće
14. Bazarovo	35. Matuškovno	54. Ukovac
15. Janjetići	36. Pod cestu	55. Stajna
16. Tuliševica	37. Vrh sela	56. Jeletina
17. Lužac	38. Moničevo	57. Strahi
18. Ledina	39. Janjetići – Vrtačina	58. Selini
19. Janjetići va Ledinah	40. Noničevo	

Slika 7. Sektor B2

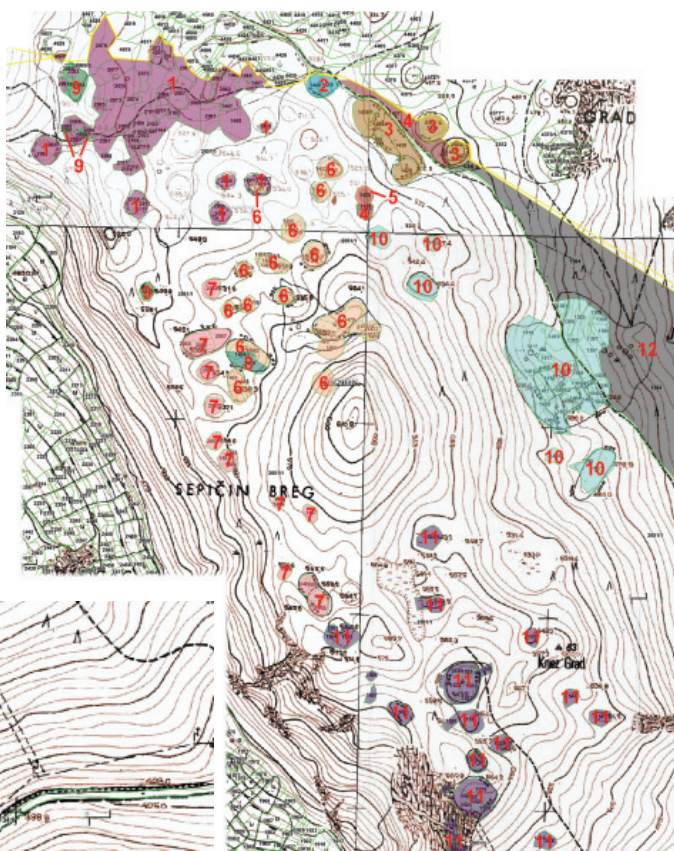
1. Tuliševica	14. Laginjino	26. Škulnarovo
2. Lužac	15. Oraj	27. Pod Uporicu
3. Pod maruni	16. Oraj Gornji	28. Dirakovac
4. Va selo	17. Oraj Donji – Brajdina	29. Plešine/Plešini
5. Gornja Tuliševica	18. D. Oraj – Zimunica	30. Dražice
7. Jurićino	19. Pod steni	31. Burlica
8. Njivina	20. Po steni	32. Mandrija
9. Ravna	21. Pod strani	33. Poli orehi
10. Pod steni	22. Pod Veli kuk	34. Jakovićevo
11. Ukovac	23. Medveja	35. Pred peč
12. Marović	24. Za Medveju	
13. Mažović – Ravna	25. Kosača	

Slika 8.

Sektor A3

1. Sinokoše
2. Uplovac
3. Zarka
4. Zadka
5. Zadka –
Knezgrad
6. Ravničice
7. Stajna
8. Ravničica
9. Bojkov
10. Vela sten
11. Pod Knezgrad
12. Drenovica

Slika 9. Sektor B3

1. Pod Knezgrad
2. Pred peći
3. Mandrija
4. Kosača
5. Divakovac
6. Vrujica
7. Crni buč
8. Pred peč

Pregled i analiza dokumentiranih toponima

Na temelju svega prikupljenoga te prezentiranog kroz grafički prikaz dali smo osnovnu analizu prikupljene građe. Tri su razine koje smo dotaknuli.

1. *Geografska*. Za svaki smo zasvjedočeni toponim pokušali što preciznije odrediti raspored njegova geografskog prostiranja, odnosno precizno ubicirati toponime u prostoru. Taj je dio predstavljen kartom toponima u boji. Geografski kontekst bio nam je osobito bitan kao važan dio motivacije toponima (reljef, geomorfološke karakteristike...) te je ponekad ključan u razrješavanju nastanka i značenja toponima. Temeljni nam je zadatak upravo ova razina analize kao preliminarna i osnovna u toponomastici.⁴²

2. *Povijesna*. Uzimajući u obzir neistraženost starijih povijesnih razdoblja lovranske povijesti, a posebno manjak istraživanja arhivskih dokumenata, koncentrirali smo se na skup notarskih dokumenata iz 18. stoljeća, u kojima smo pronašli zasvjedočene brojne toponime koji su dijelom našeg primarnog korpusa.⁴³

3. *Jezična*. Koliko je bilo u našoj mogućnosti, tek smo ukratko ukazali na neke jezične osobitosti, a koje su najčešće vezane uz etimologiju riječi ukorijenjenu u dijalektalne lekseme. Prije svega smo se koncentrirali na motivaciju pojedinih toponima, budući da se u njoj često zrcali povijesna zbilja nekadašnjih vremena (ponekad očuvana i danas), koja je obilježila određeni prostor i dala povod za njegovo imenovanje (npr. *Plešine*, *Preseka* itd.). Također je dana i akcentuacija toponima, kada je to bilo moguće (poznavanje toponima od strane lokalnog govornika ili barem izraza te njegovo čitanje u lokalnom idiomu).

U nastavku navodimo sve istražene toponime u integralnom obliku, navodeći kratku analizu i objašnjenje toponima uz svaki navedeni toponim. Četiri su izvora, koji su gore temeljito predstavljeni, uslijed učestalosti navedena radi ekonomičnosti uz svaki toponim kraticama u zagradi:

---

⁴² Usp. „U toponomastičkim radovima s terena pojam *ubikacija* blizak je pojmu *identifikacija*. Svaki toponimski lik kojemu se ne može odrediti referent nije toponim u punom smislu riječi. Svaki referent zauzima neko mjesto u prostoru (vrh, otok, uvala, naselje) i upravo je uspostava i analiza veza između ovih dviju sastavnica toponomastičkog znaka (toponimskog lika i referenta) jedna od glavnih zadaća toponomastike. Moglo bi se reći: sam njen smisao.“ Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 98.

⁴³ Fokusirali smo se na oporuke napisane u lovranskoj kancelariji u 18. stoljeću, koje se čuvaju u fondu *Javni bilježnici Rijeke i okolice* u Državnome arhivu u Rijeci pod signaturom: HR-DARI-41 (interna signatura: JU-3). Pregledane oporuke nalaze se u arhivskom svesku (busti) 24. Svaki je pojedini dokument obrojčen, pa tako i svaka oporuka ima svoj broj, koji će kasnije biti naveden pri pisanju referencija za svaku pojedinačno.

- Kat/Kat^k = Preglednik katastarskih podataka / Preglednik katastarskih podataka – karta
- Geo = Geoportal Državne geodetske uprave
- Ark = Arkod
- Inf = Informator Boris Mišćenić

Toponime preuzete iz spomenutog istraživanja Stanislava Gilića naznačili smo kraticom OT.

Treba istaknuti da je za jezična tumačenja korišten i *Hrvatski jezični portal*⁴⁴, napose za etimologiju riječi, a pri pozivanju je na taj izvor korištena kratica HJP. Ostali izvori korišteni za tumačenja navođeni su uz pojedina objašnjenja i pokušaje tumačenja u bilješkama.

1. **Basanova** (Kat), **Bassanova** (Kat^k) – toponim koji je dobio ime od prezimena obitelji *Basān* (Inf).
2. **Bašānovac** (Kat, Inf) – toponim koji je dobio ime od prezimena obitelji *Bašān*.
3. **Bazarovo**, **Bazarevo** (Kat) – dolazi od ‘pazar’ (= sajmište), jer je to bilo mjesto gdje se prodavala stoka i druga poljoprivredna dobra. Slični su pazari bili prisutni i u drugim selima, primjerice i danas postoji toponim *Pazār* iznad Brajdica u Lovranu (*na Pazārè*), na putu prema Lovranskoj Dragi (Inf).⁴⁵
4. **Bibićova jama** (Inf) – toponim je dobio ime prema nadimku Bibić koji je nosio vlasnik te parcele, koji je na njoj navodno tragično i skončao život (Inf).⁴⁶
5. **Biškupovo** (Kat) – toponim koji je najvjerojatnije dobio ime prema nekom obiteljskom nadimku (Inf).⁴⁷
6. **Bōdāj** (Inf) – naziv prostora na kojem dominiraju oštre stijene, kao što je općeniti slučaj i na sličnim lokalitetima (npr. Bodaj na Mošćenišćini).
7. **Bojkovo** (Kat), **Bōjkōv** (Inf) – toponim kojemu je značenje i dalje nepozirno.
8. **Břdo** (Kat), **Berdie** (Kat^k), **Brdić** (Geo) – teren na ovom prostoru čini kuk ili glavicu (usp. toponim *Brdić*).
9. **Brdić** (Kat, Geo), **Berdie** (Kat^k) – slično kao i *Brd*, toponim obuhvaća zapadniji dio kuka na kojemu je i spomenuti toponim.⁴⁸

⁴⁴ „Hrvatski jezični portal (HJP) rezultat je zajedničkog projekta Novog Libera i Srca. Organiziran je oko rječničke baze Novog Libera. Većini riječi u bazi pridodani su izvedeni oblici, tj. gramatička razrada.“ (<http://hjp.novi-liber.hr/>).

⁴⁵ Inf. Danica Patuh potvrdila je izraz *na Bazare* na tom području.

⁴⁶ Inf. Velimir Patuh potvrdio je lik *Bibićeva jama*.

⁴⁷ Inf. Velimir Patuh potvrdio je lik *Biškupovo* (između današnjeg crkvenog posjeda blizu Peharove i pansiona Štanger), gdje je i lociran sam toponim u katastru.

⁴⁸ Inf. Velimir Patuh potvrdio je lik *Brdić* iznad ceste koja se okomito uspinje prema Tamnima.

10. **Bùlina** (Kat) – nesigurna porijekla, iako postoje neki pokušaji tumačenja. Usp. *Bulinsko*.
11. **Bulinsko** (OT) – nesigurna porijekla, iako postoje neki pokušaji tumačenja prema ženskom imenu (Bulka) ili vrsti trave (bulka, bula, turčinak).⁴⁹ Vrlo vjerojatno u vezi s prethodnim toponimom (v. *Bulina*), budući da su zemljopisno bliski.⁵⁰
12. **Bùrla** (Inf), **Bùrlica** (Kat) – riječ je o dvije varijante toponima koji imenuju isti prostor. Burla je naziv za žljebove, usjeka u terenu niz čije su se kose padine inače nekada spuštala debla s prostora sječe na mjesto kamo ih se trebalo dopremiti radi lakšeg daljnjeg prijevoza. Debla se nisu naprosto bacala, već su se vukla kroz burlu (Inf). I druga informatorica potvrdila nam je da se nekada išlo po drva „pod Burlicu“.⁵¹ Toponim imenuje prostor na prisojnoj strani kanjona potoka Medveje, smješten u terenskom žlijebu.⁵²
13. **Crkvènō** (Kat) – ovaj se toponim u različitim varijantama (*Crkvena*⁵³, *Crkvina*⁵⁴ itd.) inače sreće na mjestu gdje se nekada nalazila crkva, u neposrednoj blizini neke crkve ili je riječ o nekadašnjem crkvenom zemljištu. Međutim informator nas je izvijestio da ovaj posjed nije bio prvotno crkveni, već ga je crkvi prepustio netko iz obitelji Terzi, koja je posjedovala prostrane posjede na tom teritoriju (Inf). U neposrednoj blizini danas se nalaze zemljišne čestice u vlasništvu crkve.
14. **Crni buč** (Kat), **Črñi bũč** (Inf) – ‘buč’ je povezan s lupanjem po vodi, bućkanjem⁵⁵, odnosno s riječi ‘buk’, koja označava buku koju proizvodi jako gibanje vode, šum (HJP: *buk*), tj. ‘buk’ je „mjesto gdje voda pada bučeći“⁵⁶. Dobili smo potvrdu od informatora da ovaj toponim imenuje prostor katastarskih čestica koje se nalaze blizu utora, rupe u koju utječe potok i dalje nastavlja tok (Inf).⁵⁷ Za ovaj toponim potvrdila nam je i informatorica da je

---

⁴⁹ V. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 140.

⁵⁰ Inf. Marija Liker potvrdila nam je približno na tom mjestu toponim *Bulinski potok*, kojim se imenovala mala uvala s plažom na kojoj je pri obilnijim kišama voda otjecala u more, uz cestu Lovran – Medveja.

⁵¹ Inf. Marija Liker posvjedočila nam je da je i njezina majka tamo išla po drva.

⁵² Inf. Velimir Patuh potvrdio je da se po burlama drvo kotrljalo/vuklo niz padinu.

⁵³ Usp. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 1 (A–J), JAZU, Zagreb, 1971., str. 275.

⁵⁴ Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 252.

⁵⁵ Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 1, str. 226.

⁵⁶ Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 242. Usp. i Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 244.

⁵⁷ Informator nas je uputio također da je ‘buč’ bio često općeniti naziv za rupu, jer se isti naziv koristio i za rupu na poljskom toaletu (Inf).

- tamo uvijek bilo vode i da se djecu upozoravalo da se ne ide tamo jer je postojala opasnost od utapanja (velike je dubine pa odatle i pridjev ‘crn’) te da se tamo išlo po vodu za stoku.⁵⁸
15. **Crni korak** (Kat) – vjerojatno pogrešan upis te je riječ o toponimu *Črnikovac*.
  16. **Črnikovac** (Inf), **Crnikova** / **Crnikovak** / **Crnikovo** / **Črnikova** / **Črnikovak** / **Černikova** / **Černikovak** (Kat) – ovi su toponimi navedeni zajedno jer se vjerojatno svi odnose na isti sadržaj (referent, lokaciju u prostoru). Naime u neposrednoj su blizini, pri samom ulazu u današnje naselje Medveja i zaokružuju svi zajedno jednu cjelinu te se najvjerojatnije radi o pogrešci stranih službenika pri unošenju podataka u katastar. Moguće je da se toponim koristio barem u nekoliko od navedenih varijanti, ako ne i u svima (ipak ostaje mogućnost pogrešna zapisa pojedine varijante). Od informatora smo dobili zasvjedočenu varijantu *Črnikovac*.⁵⁹ Ime je fitonimijskog porijekla: od ‘crnika’ (vrsta trajnozelenog hrasta, *Quercus ilex*).⁶⁰
  17. **Crnikovak Bosotinovo** (Kat) – toponim usko vezan uz prethodni, a precizira mikrotoponim koji je bio u posjedu određene obitelji (Bosotinić). Naime ovo je jedan od rijetkih toponima za koji možemo u oporukama naći ne samo zasvjedočenje već i točnu ubikaciju i određenje. Naime u oporuci iz 1789.⁶¹ nalazimo spomen maslinika koji se nalazi na lokaciji *Cernicovgliach sopra la casa Bosotinic* (*Črnikovljak iznad kuće Bosotinić*), u oporuci iz 1792.⁶² spominju se maslinici ispod Bosotinića (*li olivari soto Bosotinic*), da bi se u oporuci iz 1793.⁶³ pak spominjao *Cernicovgliach vicino Medvegia* (*Črnikovljak blizu Medveje*) te ukazivalo na određeni maslinik (*oliveto*) koji se nalazi *Pod Bosotinic*, odnosno ispod ceste koja vodi za Medveju (*sotto la strada che mena a Medvegia*).⁶⁴ Ista oporuka spominje u tom

⁵⁸ Inf. Marija Liker.

⁵⁹ Inf. Marija Liker naznačila je dodatno da se *Črnikovac* protezao do starog puta za Košaču (danas početak markiranog puta za Lovransku Dragu), koja se nalazi na nizbrdici u naselju Medveja, prije dolaska do najnižeg dijela ceste iz smjera Lovrana, s desne strane. Danas je to sjeverna granica Autokampa „Medveja“. U oporuci iz 1787. godine zasvjedočen je oblik *Cernicovgliach* (= *Črnikovljak?*), koji ne možemo dovesti u direktnu vezu s ovim prostorom, ali može poslužiti za komparaciju toponimskog lika koji se upotrebljavao na Lovranščini. V. HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00082.

⁶⁰ V. Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 35, 96, 109. Inf. Marija Liker posvjedočila nam je da je na tom prostoru oduvijek bilo mnogo stabala hrasta crnike.

⁶¹ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00095.

⁶² Isto: dok. 00112.

⁶³ Isto: dok. 00123.

⁶⁴ Oporuka iz 1773. također spominje kuću Bosotinić (*Bosotinic*) nekoliko puta. V. isto: dok. 00011.

kontekstu *Bosotino selo* (*Bosotino Sello*), što je ime za današnji zaselak ukorporiran u naselje Medveju, a nalazi se na cesti koja ide iz Lovrana, prije spuštanja prema samoj medvejskoj dragi, što potvrđuje i informator (Inf). Oporuka iz 1785. spominje također maslinike u Bosotinićima (*Olivari appresso li Bosotinichi*).⁶⁵

18. **Dônji Orāj – Zimunica** (Kat, Inf) – informator nas je uputio da se izraz *žimunica* često koristi za omanje pećine, a upravo je jedna takva na prostoru Orja, pa odatle i specifični naziv toponima. „Žimunice“ su ljudi inače koristili za spremanje zimnice i čuvanje hrane tijekom toplijih ljetnih mjeseci, a i ova se koristila u te svrhe (Inf).⁶⁶
19. **Dirakovac** (Kat, Inf), **Divakovac** (Kat) – vjerojatno se radi o istom toponimu, gdje je *r* zamijenjeno s *v*, koji su još i slični s obzirom na oblik slova u pisanoj formi, a osim toga toponimi se i nalaze blizu jedan drugome (uz put Medveja – Lovranska Draga). Informatori su nam potvrdili oblik *Dirakovac*⁶⁷. Najvjerojatnije dolazi od ‘diraki’ (N mn.), što je lokalni naziv za jednu vrstu drače (Inf).⁶⁸ Interesantno je da je u oporuci iz 1792. zasvjedočen oblik *Divakovac sopra Medvegia* (*Divakovac iznad Medveje*).⁶⁹
20. **Dônjā Tuliševica** (Kat) – riječ je o mikrolokalitetu specificiranu na dijelu užeg područja Tuliševice na njezinoj donjoj (sjeveroistočnoj) strani (prema moru).
21. **Draga** (Kat), **Drāški pūt** (Inf) – ‘draga’ izravno upućuje na objekt imenovanja, a to je određena draga, tj. dolina, užljebljenje među brdskim predjelima, „udol koji presijeca uzvisinu“⁷⁰. Ovaj se lokalitet konkretno ne nalazi u dragi, već se odnosi na glavni put iz Lovrana za Lovransku Dragu pa je *Draški put* starija (i ispravnija) varijanta toponima.

⁶⁵ Isto: dok. 00068.

⁶⁶ Inf. Marija Liker rekla nam je da su u zemunice, primjerice na prostoru Bukova iznad Lovranske Drage, ljudi također znali pospremati iskopani krumpir, kupus i ostale kulture na tom od naselja udaljenu području koje bi nabrali, a nisu mogli u jednoj turi odnijeti doma.

⁶⁷ Inf. Boris Miščenić i Marija Liker potvrdili su, uz toponimski lik, ujedno i ubikaciju uz sam put za Lovransku Dragu iz Medveje, na mjestu gdje se put odvaja naglo od potoka strmo se uspinjući kosinom kanjona.

⁶⁸ To su potvrdili i inf. Velimir i Danica Patuh, naglašavajući da se za tu vrstu još upotrebljavao i naziv *popove gaće*. Zato se i kaže: *Si zapal va popove gaće.*, u smislu ‘upao si u situaciju iz koje se nemoguće izvući’. Naime pokušaj oslobađanja od te vrste drače vrlo je neugodan ako bi čovjek u nju upao, jer se što grčevitijim pokušajem da se oslobodi od nje čovjek sve dublje i jače u nju zapleće.

⁶⁹ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00120.

⁷⁰ Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 242. Usp. i Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 19.

22. **Drážica** (Kat) – deminutiv od ‘draga’, a radi se o omanjem terenskom žlijebu, užljebljenju, tj. malenog dragi. V. objašnjenje uz toponim *Draga*.
23. **Drážice** (Kat) – riječ je o omanjoj udolini na prostoru Košače, na prisojnoj strani kanjona potoka Medveje. U oporuci iz 1788. zasvjedočen je toponim *Drasize*, na području Tuliševice, no ne može se na temelju konteksta sa sigurnošću reći radi li se o ovom toponimu.⁷¹
24. **Drenõvica** (Kat, Kat^k, Inf) – oveći toponim, prostor zahvaćen šumom, koji je vjerojatno bio korišten za prikupljanje drenovine odnosno drenovih motki (Inf).
25. **Gõrnjā Presëka** (Kat) – v. objašnjenje uz toponim *Preseka*.
26. **Gõrnjā Tulišëvica** (Kat) – riječ je o mikrolokalitetu specificiranu na dijelu užeg područja Tuliševice na njezinoj gornjoj (jugozapadnoj) strani (prema brdu).
27. **Grëgovo** (Kat) – porijeklo ovog toponima i dalje je nepoznato.
28. **Gržānićevo, Gržānčićevo** (Kat) – toponim nastao od prezimena obitelji Gržanić, čemu govori u prilog činjenica da se u oporuci iz 1780. spominje *Gržanićev dolac (Ghersanichev Dolaz)*⁷². Druga varijanta upućuje na motivaciju u prezimenu Gržančić, iako je, zbog bliskosti obaju područja, riječ o istom lokalitetu, pa je moguće da je došlo do promjene samog prezimena, a time i toponima motiviranog njime, jer je kasnije zasvjedočeno prezime Gržančić.⁷³
29. **Hodīnovo** (Inf) – porijeklo ovog toponima i dalje je nepoznato.⁷⁴
30. **Hrūštovo selõ** (Kat) – porijeklo ovog toponima i dalje je nepoznato.
31. **Ispod kuće, Oko kuće, Pod kuću, Poli kuće, Poli štale, Puli kuće** (Kat) – radi se o skupu mikrotoponima koji pomoću prijedloga (ispod, oko, pod, poli/puli = kod/pri) imenuju mikrolokacije u odnosu na stambene objekte za ljude (kuću) odnosno stoku (štalu). Svi se toponimi nalaze u zaseoku Janjetići.
32. **Jakovićevo** (Kat) – toponim koji imenuje mikrolokaciju, navodno nastao prema imenu nekog Jakova (Inf).
33. **Jālovac** (Inf) – toponim upućuje na prostor koji je neadekvatan za obrađivanje jer je jalov, neplodan, nekoristan. Susrećemo ga u

⁷¹ V. HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00085.

⁷² Isto: dok. 00037.

⁷³ V. objašnjenje uz toponim *Kukonići*.

⁷⁴ Inf. Velimir Patuh potvrdio je ovaj lik (gdje je današnja autobusna čekaonica koja se nalazi na mjestu gdje cesta siječe stari put iz Lovrana prema Lovranskoj Dragi).

- raznim varijantama i na drugim područjima Istre.⁷⁵ Ovaj toponim neupitno je zasvjedočen u obliku *Gialovaz* budući da je u nastavku specificirano da se nalazi ispod Knezgrada (*sotto Knesgrad*) u oporuci iz 1785.⁷⁶
34. **Jânjetíci** (Kat, Geo), **Giagnetichi** (Kat^k) – ime najvećega zaseoka Tuliševice, dobio je ime po prezimenu istoimene obitelji (Inf). Stariji je naziv *Lat̃novo selò*, još je stariji naziv *Barònovo selò* (Inf), a kao prilog je tome i spomen Baronovih kuća (*sotto le case del Baron*) u oporuci iz 1779.⁷⁷
  35. **Jânjetíci/Tulišëvica** (Kat) – mikrolokalitet koji, doduše, prema katastru ne graniči ni s Tuliševicom ni s Janjetićima, iako je u neposrednoj blizini drugoga.
  36. **Jânjetíci va Ledīnah** (Kat) – ime mikrolokaliteta u zaseoku Janjetíci. Usp. objašnjenje uz toponim *Ledina*.
  37. **Jânjetíci – Vrtáčina** (Kat) – riječ je o mikrolokalitetu, manjem proširenju u žlijebu bujičnoga potoka.
  38. **Jâz** (Inf) – toponim motivacijski paralelan toponimu *Draga*⁷⁸, označava određeno uleknuće, udubljenje u geomorfologiji terena. Ovaj je toponim vezan uz izvor stalnog potoka koji izvire u rupi u stijeni nedaleko samog ulijevanja u more u Medveji.
  39. **Jazbina, Jazlina** (Kat), **Jasbina** (Kat^k), **Jâzovina** (Inf) – varijante imena *Jazvina*. Možda je motivacija specifičnija – kao određenje prostora na kojemu su jazbine, staništa ‘jazbaca’, jazavaca.⁷⁹ Inače sam je izraz uvećanica od *jazva = jama* (HJP)⁸⁰, označava prostor koji se nalazi ponešto udubljen u konfiguraciji terena, a to je slučaj i kod ovog toponima. Ne mora nužno označavati jamu kao otvor u zemljinoj površini s ponorom, već se upotrebljava i kod uleknutih prostora, koji onda često postaju koridori za komunikaciju.⁸¹
  40. **Jelëtina** (Kat) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
  41. **Jükvīn** (Inf) – toponim koji označava dolac (*Jukvin < Jukvin dolac*), no porijeklo je ovog toponima i dalje nepoznato.⁸²

⁷⁵ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 42.

⁷⁶ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00069.

⁷⁷ Isto: dok. 00030.

⁷⁸ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 92.

⁷⁹ Usp. toponim *Jazbinke* i njegovo objašnjenje u: Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 106.

⁸⁰ Usp. i Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 269.

⁸¹ Primjerice P. Šimunović jazbinu navodi kao jednu od bogatih zemljopisnih nomenklatura koja se koristi i za imenovanje ulica i trgova u gradovima. Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 262. Inf. Velimir Patuh potvrdio je lik *Jazvina* za prostor od Ukovca u smjeru Tamnica.

⁸² Velimir Patuh potvrdio je lik *Jukvin* za dolac koji se nalazi na tromedi puteva za Marović, Knezgrad i Šipićin vrh. Govori također i o liku *Jukvina* kao onom koji se upotrebljavao te da su se unutra nalazila stabla vrbe ive, koja se u dijalektu naziva ‘žukva’.

42. **Jūrićino** (Kat) – porijeklo ovog toponima i dalje je nepoznato.
43. **Kadè se potòki stèčū** (Inf) – toponim označava lokalitet na kojemu se spajaju dva potoka, onaj koji dolazi iz Lovranske Drage i onaj nastao spajanjem vododerine iznad kamenoloma u Lovranskoj Dragi te potoka koji dolazi od strane Visočā (osojna strana kanjona Medveje).⁸³
44. **Kalič** (Inf) – umanjenica od ‘kal’ – hidronim, ime nastalo od upućivanja da se tu nalazi mali kal, udubina u tlu u kojoj se sakupljala voda, upotrebljavana za napajanje stoke ili za poljoprivredu. Riječ je o blatnjavoj, prljavoj vodi, na što upućuje i etimologija (dolazi od *kalb = ‘blato’)⁸⁴. Toponim čest na području Istre.⁸⁵ Na tom se lokalitetu i danas nalazi mali kal s vodom.⁸⁶
45. **Kalīni** (Inf) – uvećanica od ‘kal’ (usp. objašnjenje uz toponim *Kalič*). Toponim je također dobio ime po kalu koji se nalazi na tom lokalitetu. Možda je tu nekad bilo više kalova, kao što je česta situacija na drugim područjima (množina od ‘kalina’ = veliki kal, velika lokva), toponim koji je rasprostranjen po cijeloj Istri⁸⁷).
46. **Kapač** (Kat), **Kapčīna** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.⁸⁸
47. **Kīse** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
48. **Košāča** (Inf)⁸⁹, **Kosača** (Kat), **Cosacia** (Kat^k), **Kozača** (Ark) – sam oblik navodi na izvođenje od ‘košnje’⁹⁰, iako je teško razabrati prostor za košnju (eventualno možda žetvu srpom). Međutim na tom se prostoru zaista i kosilo, napose u donjim dijelovima te strane kanjona potoka. Inače, na tom su se plodnom prostoru uzgajale pretežno voćne i povrtne kulture. Uglavnom su se uzgajale masline (a istočnije niz potok, u Medveji, na stalnom potoku koji izvire s lokaliteta Jaz, nalazio se ‘toš’, mlin za masline, koji je pokretala snaga vode) (Inf). Informatorica nam je također potvrdila da se na tom prostoru uzgajalo mnogo raznolikih kultura te da se kopalo, kosilo, držalo vinograde. Uglavnom su sve to

⁸³ To nam je potvrdila i inf. Marija Liker.

⁸⁴ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 235, 254.

⁸⁵ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 85, 88, 93, 149.

⁸⁶ U susjednom prostoru Lovranske Drage, danas ispod posljednje autobusne stanice, također se nalazi toponim istog oblika (inf. Marija Liker).

⁸⁷ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 44, 82, 110, 145, 190, 197.

⁸⁸ Inf. Velimir Patuh potvrdio je oblik *Kapče* za prostor oko jednog kalića koji se nalazi na putu od Labinskog prema Oraju.

⁸⁹ Marija Liker potvrđuje također oblik *Košāča*, a taj je oblik potvrdio i inf. Velimir Patuh, pa je najvjerojatnije riječ o najstarijem obliku.

⁹⁰ Usp. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 2 (K–poni’), JAZU, Zagreb, 1972., str. 161.

bile obrađene, kopane male lijehe gdje se zimi sadila salata (da bi se imala za Uskrs), a na nekim parcelama bila je posijana repa i kupus. Zbog prisojne strane tamo je bilo više sunca pa je sve ranije nicalo. Sadio se i krumpir te grah. Bilo je i voćaka i maslina. No to se sve odnosi na razdoblje do 1945., a kasnije se sve manje i manje obrađivalo.⁹¹

49. **Križevica** (Kat, Inf), **Križevice** (Ark) – lokalitet koji je ime dobio prema kapelici/križu koji se nalazi na zavoju ceste koja obrubljuje izbočeni kuk grebena Knezgrada prema jugu, a nad samim kanjonom potoka Medveje.⁹²
50. **Krōmpetičino** (Kat) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
51. **Kük** (Kat) – ime lokaliteta koji se i nalazi na omanjem kuku, izbočenju, brežuljku, s čim je u vezi i samo značenje. Naime ime dolazi od psl. *kukka, što znači brežuljak, izbočina.⁹³ Ovaj je toponim (*Kuck*) zasjeđen u oporuci iz 1785., što potvrđuje njegova specifikacija ‘ispod Šorića’ (*sotto li Sorichi*)⁹⁴, budući da se Šorići nalaze u neposrednoj blizini Kuka.
52. **Kukōnići** (Inf) – toponim koji je dobio ime od nadimka obitelji Gržančić.⁹⁵
53. **Labinskō** (Kat, Ark) – označava širi prostor uz magistralnu cestu u smjeru Labina, gdje bi se ujedno mogla tražiti i motivacija tog imena. Toponim je zasjeđen u oporuci iz 1792. (*Labinscho*), na kojemu su određene nekretnine (*stabili*) i vinogradi (*vignali*).⁹⁶ Toponim se u istom obliku spominje i u oporuci iz 1787.⁹⁷ te 1796.⁹⁸, a u obliku *Labinsco* u oporukama iz 1776.⁹⁹ i 1779.¹⁰⁰
54. **Lag̃injino** (Kat, Inf) – ime nastalo od prezimena istoimene obitelji (Laginja).
55. **Lāzi** (Kat) – množina od ‘laz’, mjesto koje je povezano s krčenjem šume, odnosno prostorima koji su dobiveni iskrčivanjem šume,

⁹¹ Naime, objašnjava informatorica, za razliku od Talijana koji su iz lovranske vojarne tamo odlazili na vježbu i pucali prema Lovranskoj Dragi, partizanske su se vježbe od 1945. izvodile na način da se na njima pucalo prema Kosači pa se tako i uništilo mnogo voćaka i stabala (stradali su i nasadi njezine obitelji te su morali većinu posjeći). Poslije toga se sve zapustilo.

⁹² Inf. Marija Liker potvrdila je da se tamo oduvijek nalazio križ.

⁹³ Usp. HJP: *kuk* i Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 245.

⁹⁴ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00066.

⁹⁵ Prostor koji se nalazi na samoj donjoj (morskoj) granici užeg zaseoka Tuliševica imenovan *Kukonići* potvrdio je i inf. Velimir Patuh, dodajući da je ime dobio prema obiteljskom nadimku familije Gržančić.

⁹⁶ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00113.

⁹⁷ Isto: dok. 00077.

⁹⁸ Isto: dok. 00149.

⁹⁹ Isto: dok. 00021.

¹⁰⁰ Isto: dok. 00032.

- a radi dobivanja obradiva tla.¹⁰¹ Iako se ‘laz’ najčešće vezuje uz (iskrčeni) prolaz u šumi, krčevinu, ponekad se vezuje i za samu šumu.¹⁰² Moguće je motivaciju tražiti i u izrazu ‘laza’, koji označava ulaz u ograđenu lijehu ili neki ograđeni prostor (Inf), a najčešće ima vratašca.
56. **Ledīna** (Kat) – mikrotoponim, označava neku neobradivu površinu, travnjak, površinu ostavljenu na „ugar“¹⁰³. Toponim raširen cijelom Istrom, koji ukazuje da je na tom mjestu bilo (ili je još) napušteno zemljište bez raslinja.¹⁰⁴ Informator nas je uputio da se na ovom prostoru ‘ledinom’ nazivalo zemljište na kojem je obavljeno duboko oranje (na pola metra) i pušta se na ugar kako bi se obnovila zemlja (Inf).
57. **Lōvrān** – toponim nastao prilagodбом romanskog dvoglasa *au* (< *Lauriana*, odnosno < *Lauranu*), što pokazuje jezičnu starost imena.¹⁰⁵
58. **Lōvrān** – **Labīnskō** (Kat) – vjerojatno se misli također na povijesni prostor Labinskog, a nije jasno zašto je ovakav dvojni toponim ušao u katastar.
59. **Lōzi** (Kat) – množina od ‘loza’ = ‘trs, vinograd’. Poput toponima *lozji*, *lozje* itd., označava prostor gdje je nekada rasla loza, tj. danas zapušten, napušten vinograd, odnosno polje divlje loze.¹⁰⁶ Informator je potvrdio i lik *Lozàh* (besprijedložni lokativ).
60. **Lužac** (Kat, Geo), **Lusaz** (Kat^k) – umanjena od ‘lug’ = ‘šumica, gaj’ (HJP: *lug*²), često povezan s močvarnim i vlažnim terenom.¹⁰⁷ Treba naglasiti da se na istraživanome prostoru pojavljuju dva toponima istog toponimskog lika. Onaj veći, sjevernije lociran, vezan je uz oborinski potok istog imena koji prolazi uz južni rub toponima.¹⁰⁸
61. **Māndrija** (Kat, Inf), **Mandria** (Kat^k) – u oporuci iz 1784., koju je ostavio oporučitelj iz (Lovranske) Drage, spominje se toponim zabilježen u liku *Mandrije* uz naznaku da je riječ o kultiviranom

¹⁰¹ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 240, 245; Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 108.

¹⁰² Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 18, 22, 54, 58, 123, 124, 124, 126.

¹⁰³ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 245.

¹⁰⁴ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 11, 91, 119, 126, 180–181.

¹⁰⁵ V. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 51, 56.

¹⁰⁶ Usp. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 2, str. 21.

¹⁰⁷ Usp. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 2, str. 327; Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 21; Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 18.

¹⁰⁸ Toponimski lik *Lusaz* zasvjedočen je u oporuci iz 1779., no ne može se dovesti u direktnu vezu s ovim lokalitetima. V. HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00033.

(obrađenom) terenu (*di terreno coltivato, situato in Mandrie*).¹⁰⁹ Ako se ne radi o pogrešci, mogla bi biti riječ o besprijedložnome lokativu koji je u takvu obliku prenesen i u talijansku oporuku. S druge strane objašnjenje riječi upućuje na mjesto za ispašu ovaca (< starogrč. μάγδρα „obor“)¹¹⁰, a i od informatora smo dobili potvrdu da su nekada ljudi koji su živjeli na ovom širem prostoru imali dosta ovaca.¹¹¹

62. **Märović** (Kat, Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato. Zabilježen je i jedan primjer *Mažović* u toponimu *Mažović – Ravna*, no budući da se nalazi na graničnom području toponima Marović i Ravna te je ovo jedina iznimka, vjerojatno je riječ o pogrešci upisivača (negdje je došlo do zabune pri prepisivanju iz katastra u katastar).
63. **Matāškovo** (Inf), **Matušково** (Kat) – varijante toponima, no potvrde informatora i činjenica da je oblik Mataškovo (*Matascovo*) zasvjedočen i u oporuci iz 1779.¹¹² govore u prilog prvoj varijanti, odnosno u prilog tome da je kod drugog oblika riječ o pogrešci upisivača.
64. **Medvĕjā** (Kat, Ark, OT) – pridjevski ojkonom nastao izostavljanjem riječi iz složenog imena: *Medveja* (*peć) = *Medveja* (*peć)¹¹³, a vezana je uz pećinu (spilju) koja se nalazi nad medvejskom uvalom, na lijevoj strani kanjona potoka Medveja, visoko u masivu Knezgrada. Maslinike u Medveji (*olivari tutti quali ritrovarsi di sua ragione in Medvegia*) spominje oporuka iz 1784.¹¹⁴, a određeni vinograd u Medveji (*vignale di Medvegia*) spominje oporuka iz 1792.¹¹⁵
65. **Medvĕjā** (**Kīs**), **Pod Kīs**, **Pred kućom Kīs** (Kat) – porijeklo je ovih toponima nepoznato.
66. **Medvĕjā** (**za Mikùlića**) (Kat) – mikrolokalitet na području Medveje, vjerojatno ime potječe od naziva istoimenog nadimka obitelji (Mikulići).

¹⁰⁹ Isto: dok. 00062.

¹¹⁰ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 102; Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 2, str. 368.

¹¹¹ Inf. Marija Liker. Inf. Velimir Patuh potvrdio nam je lik *Mandrija* za taj prostor.

¹¹² HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00030.

¹¹³ Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 220. Ovakvo gledište prihvaćaju i drugi autori (v. primjerice Sudec, Sandra, „Tvorba pridjeva sufiksom -j- u hrvatskome crkvenoslavenskome jeziku“, u: Srdoč-Konestra, Ines – Vranić, Silvana (ur.), *Riječki filološki dani*, knj. VII, Filozofski fakultet, Rijeka, 2008., str. 699).

¹¹⁴ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00058.

¹¹⁵ Isto: dok. 00114.

67. **Mônićevo** (Kat, Inf), **Nonićevo** (Kat) – porijeklo je ovih toponima nepoznato.¹¹⁶
68. **Na Dôlčine** (Inf) – ‘dolčina’ je uvećanica od ‘dolac’, a toponim upravo i imenuje veliki dolac.
69. **Na japjèničine** (Inf), **Na japneničine**, **Pul japljenice** (Kat) – mikrotoponimi, imena označavaju lokalitet na kojemu se očito nekada nalazila velika ‘japnenica’ (= japneničina) ili ‘japljenica’, zemljani iskop u kojemu se peklo živo vapno, odnosno lokalitet koji se nalazio u njezinoj blizini, tj. pokraj/pored (= ‘pul’) nje.¹¹⁷
70. **Na Plešinah** (Inf) – usporedi objašnjenje uz toponim *Plešine*.¹¹⁸
71. **Na potôke** (Kat, Geo) – ime za lokalitet na potoku Lužac. Usp. *Lužac*.
72. **Na selîne** (Inf) – ime dolazi od uvećanice od ‘selo’, prostora s obradivim površinama (v. objašnjenje uz toponim *Selo*).
73. **Na stûpe** (Inf) – ime dolazi od geomorfologije terena, budući da je to prostor na kojemu se nalazi stijena koja nalikuje na kameniti stup (Inf).
74. **Na škàjah** (Inf) – od ‘škaja’ = sitno kamenje (< istromlet. *scaia*).¹¹⁹
75. **Nîno spod Kalića** (Inf) – ime koje potječe od vlasnika terena koji se naselio početkom XX. stoljeća na imanje podno (južno od) Kalića. Usp. *Kalić*.
76. **Njivina** (Kat) – uvećanica od ‘njiva’; u pitanju je prostor relativno blaga pada na kojemu je vjerojatno nekada bila veća njiva, odnosno veće obradivo zemljište (usp. HJP: *njiva*).¹²⁰
77. **Opòrica** (Kat) – porijeklo je ovog toponima nepoznato. Toponim je vezan za špilju/pećinu, ali je riječ o mikrolokalitetu koji je dosta udaljen od mjesta same pećine.
78. **Orāj** (Inf, Kat, Kat^k), **Oraji** (Ark) – prema informatoru ime dolazi od prezimena obitelji Orijančić, koja je posjedovala čitav taj prostor (Inf). U oporuci iz 1783. spominje se dobro, posjed Oraj (*bene Oragl*), a da je riječ o istom toponimu, neupitnim čini određenje u nastavku koje govori da je riječ o posjedu koji se

¹¹⁶ Velimir i Danica Patuh potvrdili su oblik *Monićevo*.

¹¹⁷ Zabilježene su i druge varijante na drugim lokalitetima: *Japlenica*, *Japleničina*, *Japnenice*, *Japlenka*. V. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 91, 93, 98; Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 96; Ivetač, Just, *Istarska toponimija*, str. 76, 104, 180.

¹¹⁸ Inf. Marija Liker potvrdila je da se radi o toponimu u Košachi.

¹¹⁹ Milovan, Valter, „Romanizmi u poeziji Slavka Kalčića i Tomislava Milohanića“, *Croatica et Slavica Iadertina*, sv. 9, br. 1, 2013., str. 116.

¹²⁰ Kasnijom prenamjenom zemljišta takav je prostor lako mogao postati pašnjak, što se na ovom prostoru možda i dogodilo zapuštanjem obrade zemlje. Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 275, bilj. 5.

- nalazi ispod kuće oporučitelja Skocanića (*Scozanich*)¹²¹, po čijem je prezimenu ime dobio toponim iznad (sjeverno od) Oraja (usp. *Skocanići*). U onoj pak iz 1795. navodi se da je toponim Ravna nasuprot *Oraja*, u drugom toponimskom liku (*verso Oralg*).¹²²
79. **Orāj Dōnjī – Brājđina** (Kat) – ime za određenu mikrolokaciju na prostoru zaseoka Orāj, i to njegova donjeg (južnog) dijela. Toponim *Brajđina* uvećanica je od *Brajda*, a povezan je uz nasade vinove loze, što upućuje na to da je na tom prostoru nekad možda bio poveći nasad te kulture. Varijante i izvedeni toponimi od ‘brajda’ ne samo da su prisutni na Lovranšćini¹²³ već i po čitavoj ostaloj Istri, često označavajući nasade vinove loze u kombinaciji s nekim drugim kulturama, pretežno stablima voćaka ili pak nasadima javora (klenja)¹²⁴.
80. **Orāj Gōrnjī** (Kat) – ime za određenu mikrolokaciju na prostoru zaseoka Orāj, i to njegova gornjeg (sjevernog) dijela.
81. **Orijānčići** (Inf) – ime nastalo od prezimena istoimene obitelji (Inf).
82. **Ōzida** (Inf) – ime upućuje na ograđeni, ozidani prostor suhozidima, kao što je slučaj i na drugim prostorima u regiji (npr. Vela i Mala ozida u Mošćenišćini) (Inf).
83. **Pājsićevo** (Kat), **Pajšićevo** (Geo) – informatorica Marija Liker potvrdila nam je da je tamo živjela obitelj Valentin, čiji je obiteljski nadimak bio Pajsićevi, pa je po tome cijelo područje dobilo ime. Toponim Pajsići (*Pajsichi*) zasvjedočen je u oporuci iz 1784.¹²⁵
84. **Palizeriči** (Inf) – ime nastalo od nadimka obitelji.
85. **Pāpićevo** (Kat) – ime nastalo od nadimka obitelji.
86. **Pecīnkina jāma** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
87. **Pehàrovo, Pehàrova** (Inf, OT), **Banj Peharovo** (OT) – ime nastalo možda prema patronimiku Peharović, iako jedna starija karta ima lik Pahorova, pa je moguće da dolazi i od prezimena Pahor. U svakom slučaju, na ovom je mjestu utok potoka Peharova, što

¹²¹ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00047.

¹²² Isto: dok. 00134.

¹²³ Počevši primjerice već od naziva ulice u kojoj stanuje jedan od autora ovog teksta, koji porijeklo crpi iz starijeg toponima za prostor kojim se proteže ta današnja ulica – *Brajdice* (= male brajde), kao i nešto sjevernije (prema selu Liganj) gdje je smješten prostor koji se zove *Brajđina* (= velika brajda).

¹²⁴ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 13, 15, 40, 50, 84, 89, 114, 116, 134, 139, 147, 163, 167, 196, 199, 203, 205, 209.

¹²⁵ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00065. Inf. Velimir i Danica Patuh potvrdili su oblik *Pajsićevo*, odnosno da se često išlo na taj prostor koji se imenovao *Na Pajsićevin*.

- govori da je ime vrlo staro.¹²⁶ Riječ *Banj* (= ‘kupalište’) pridodana je izvornom toponimu kasnije, nakon što je praksa kupanja na toj lokaciji, gdje se nalazi lijepa pješčana plaža, postala uobičajena. I danas je to jedno od najposjećenijih lovranskih kupališta. Toponim *Peharova* zasvjedočen je u oporuci iz 1785.¹²⁷ te u oporuci iz 1786., gdje je spomenut posjed zasađen maslinama (*Terreno piantato di Olivari situato in Peharova*).¹²⁸ Masline na Peharovu spominju se i u oporuci iz 1787.¹²⁹ Iako je informator potvrdio nominativni lik *Pehàrovo*, u drugim padežima deklinira ga kao imenicu ženskoga roda (*od Pehàrove*), zbog čega bi možda i u nominativu trebalo pretpostaviti lik *Pehàrova*.
88. **Peščina** (Inf) – uvećanica od ‘pešće’ (= pijesak).¹³⁰
89. **Pinkina pèc** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
90. **Plašimüha** (Inf) – ime nastalo od nadimka obitelji (*Plašimühi*).¹³¹
91. **Plešine** (Kat), **Plešini** (Kat, Inf), **Plesini** (Kat^k) – predio koji označava čistinu u šumi, odnosno ogoljeli predio. Naime ime dolazi od psl. *plešb, što znači predio bez drveća, a u toponimiji je često označavao golet, ogoljelo brdo, vrh bez raslinja (usp. HJP: *plješa*).¹³²
92. **Pod Bělē** (Inf) – ime za predio podno samih litica na prisojnoj strani kanjona potoka Medveje.¹³³ Stoga je vjerojatno riječ o elipsi (< *Pod Bele Stene*).
93. **Pod Břdo** (Kat)¹³⁴ – ime toponima koji se nalazi na lokalitetu podno prostora koji obuhvaća prije navedeni toponim *Brdo*.
94. **Pod cèstu** (Kat) – mikrotoponim, nalazi se pod cestom Lovran – Lovranska Draga.
95. **Pod Kněžgrād**¹³⁵ (Inf, Kat, Kat^k) – ovim nazivom označen je skup dolaca i vrtača koje se nalaze ispod brda *Knezgrad*. Ovaj je toponim (u obliku: *Pod Knesgrad*) zasvjedočen u oporuci iz 1786.¹³⁶

¹²⁶ V. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 140.

¹²⁷ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00068.

¹²⁸ Isto: dok. 00071.

¹²⁹ Isto: dok. 00077.

¹³⁰ V. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 98.

¹³¹ *Plašimühi* je obiteljski nadimak obitelji Skocanić, a sam toponim *Plašimüha* u neposrednoj je blizini toponima *Kukonići*. Često se upotrebljavao izraz *Pul Plašimühoveh*, *Pul Plašimühi*. Ovo su ispričali inf. Velimir i Danica Patuh.

¹³² Usp. i Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 2, str. 684–685.

¹³³ Inf. Marija Liker potvrdila je ovo tumačenje imena.

¹³⁴ Zapadnije je na karti (Kat^k) naznačen toponim *Berdo*, koji se nalazi na području k. o. Lovran te ta dva toponima stoje u direktnom odnosu.

¹³⁵ Toponim *Knezgrad* može se ostvariti i s dva naglaska (*Kněž-grād*).

¹³⁶ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00073.

te 1788., u kojoj se nalazi nekoliko toponima s istraživanim područja.¹³⁷ Interesantan je lik u kojemu se isti toponim javlja identificirajući određene manje dolce na tom prostoru u oporuci iz 1789.: *Dolcichi pod Knes-Grad*.¹³⁸ Usp. objašnjenje uz skupinu toponima *Zatka – Knezgrad i Knezgrad*.

96. **Pod Marūnì** (Kat) – v. objašnjenje uz toponim *Pod Marunih*.
97. **Pod Marūnih** (Inf) – iako iste motivacije kao i prethodni, ovaj je toponim B. Miščenić locirao na geografski bitno udaljenu mjestu od prethodnog. Iako je informator napomenuo kako se može dogoditi da je on pogriješio u označavanju, jer je i sam toponime označavao većinom prema usmenom opisu položaja tog toponima koji bi dobio od sumješšana, pa se nekada ne može odrediti položaj toponima s apsolutnom sigurnošću, treba imati na umu, kako je i sam istaknuo, da je ovaj prostor poznat po šumama pitomog kestena (marun, *Castanea sativa*), pa uopće nije čudno da postoje dva slična (ili oblikom čak identična) toponima koji imenuju dva različita mjesta (područja podno dviju nepovezanih marunovih šuma).
98. **Pod stēni** (Kat) – lokalitet ispod litice. Zabilježene su i dvije čestice imenovane *Po steni* i *Posteni*, koje se nalaze obrubljene česticama ovog imena, stoga je vjerojatno riječ, u ovim dvjema iznimkama, o pogrešci upisivača.
99. **Pod strāni** (Kat) – iako je moguće da je pogreška upisivača, jer je lokalizacijom usko vezan uz toponim *Pod steni*, ipak ovaj toponim ima jasno uporište u značenju ‘pod stranom brda’¹³⁹, čime iskazuje možda čak i veću jezičnu starinu, odnosno prijašnji naziv za čitavo područje ispod ove strane brda, tj. ispod stijena, što je motiviralo prije spomenute toponime.¹⁴⁰
100. **Pod Svēići** (Kat) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
101. **Pod Upòricu** (Inf, Kat) – *Uporica* je tradicionalno ime za pećinu Oporovinu, koja se nalazi iznad potoka Medveja visoko u liticama na lijevoj (prisojnoj) strani kanjona. Treba istaknuti da je u oporukama iz 1787. (uz napomenu o masliniku na tom lokalitetu)¹⁴¹, 1788. (uz napomenu o sadnji kupusa na tom

---

¹³⁷ Isto: dok. 00087.

¹³⁸ Isto: dok. 00099.

¹³⁹ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 243.

¹⁴⁰ Toponimi *Strana* i *Strane* zasvjedočeni su u drugim krajevima Istre. Usp. primjerice Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 200, 206. Inf. Marija Liker potvrdila je toponim *Podstrani*.

¹⁴¹ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00080.

- lokalitetu)¹⁴² i 1796.¹⁴³ zasjeđen oblik *pod Uporizu*, što govori u prilog ovom obliku kao starijem.¹⁴⁴
102. **Pod Vèli kùk** (Kat) – sve čestice osim jedne smještene su blizu i obuhvaćaju prostor koji se nalazi ispod kamene litice koja se u narodu tako zove.¹⁴⁵
103. **Pod Vèlū pèć** (Inf) – toponim povezan uz još jednu pećinu nad potokom Medveja, u liticama na prisojnoj strani kanjona.¹⁴⁶
104. **Poli orèhi** (Kat) – ime upućuje na lokalitet na kojemu su rasla stabla oraha (*Juglans*).
105. **Popić** (OT) – ime lokacije koja se nalazi između lučice i rta (v. *Punta od Medveji*). Motivacija je nejasna.¹⁴⁷
106. **Pöstrani** (Inf) – nastalo vjerojatno od *Pod stran*, odnosno ispod strane brda. *Stran* je motivacijski paralelna toponimima *Sklon* i *Rebrica*¹⁴⁸, koji označavaju kosu, padinu, stranu brda. V. objašnjenje toponima *Pod strani*.
107. **Pot Rot** (OT) – toponim je vezan uz obližnju vilu (dio obale podno te vile) koja se u literaturi spominje kao Villa San Rocco ex Roth (bila je ranije u posjedu obitelji Roth), što upućuje da talijanski (mlađi) naziv San Rocco nije uspio istisnuti stariji Roth, u lokalnom idiomu preuzeto kao *Rot*.¹⁴⁹
108. **Pred pèć, Pred pèći** (Kat) – radi se zapravo o varijantama istog imena, toponimi se nalaze jedan blizu drugoga. *Pred peć* označava lokalitet na putu iz Medveje za Lovransku Dragu, dok *Pred peći* označava jednu česticu smještenu podno stijena litice, odakle vjerojatno i naziv (*peć*: stijena, pećina, udubina u kamenu s većim otvorom¹⁵⁰).¹⁵¹
109. **Preko Brèga** (Inf) – ime za lijehe koje se nalaze „preko brijega“ kada se gleda iz središta sela Janjetići (Inf).

¹⁴² Nije naodmet istaknuti da se spominje sadnja kupusa na tom prostoru, što govori u prilog tome da je prostor Kosače nekada bio izrazito kultivirano područje, naspram današnjeg stanja posvemašnje poljoprivredne zapuštenosti. HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00088.

¹⁴³ Isto: dok. 00147.

¹⁴⁴ Inf. Danica Patuh potvrdila je upotrebu lika *Pod Uporicu*.

¹⁴⁵ Inf. Velimir Patuh potvrdio je da je *Velik kuk* ime za stjenovito područje desno od pećine Oporovine, gledano iz doline. Inf. Danica Patuh potvrdila je da se prostor ispod nazivao *Pod Veli Kuk*.

¹⁴⁶ Inf. Velimir i Danica Patuh potvrdili su da se ime *Vela Peć* koristilo za pećinu Oporovinu.

¹⁴⁷ V. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 140.

¹⁴⁸ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 91.

¹⁴⁹ V. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 140–142.

¹⁵⁰ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 150, 242.

¹⁵¹ Inf. Marija Liker potvrdila je toponim *Pred peći*.

110. **Presëka** (Kat) – isto kao i *Presika*, *Prisika* i *Pasika*, toponim koji imenuje posječenu, isječenu prugu ili predio u šumi, odnosno prostor u sasječenoj šumi, nastao od psl. osnove *sěk.¹⁵² U oporuci iz 1788.¹⁵³ zasvjedočen je toponim *Presika*.¹⁵⁴
111. **Presëka (Päpicevo)** (Kat) – toponim naznačen vjerojatno na granici dvaju toponima koji se u tom dijelu preklapaju (i imenuju različitim imenom od različitih govornika).
112. **Prosenjâk** (Inf) – toponim kojemu značenje, slično kao i toponimu *Prosenik*, eventualno možemo vezivati uz prostor sadnje žitarica, u ovom slučaju prosa.¹⁵⁵
113. **Pūnta od Medvêji** (OT) – punta (= rt, istureni dio, vrh kopna u more; usp. HJP: *punta*) na samom ulazu u naselje Medveja. U nastavku tog rta danas je medvejski mul, lučica. V. *Medveja*.
114. **Pūt Kùk** (Inf) – toponim čija je lokacija određena odnosom prema kuku, odnosno koja upućuje da se nalazi na putu prema Kuku, drugom bolje poznatom toponimu. Ovakav se imenski tip toponima drži vrlo starim i odnosi se na male lokalitete.¹⁵⁶
115. **Rāmpäići** (Kat, Inf), **Rampajići** (Kat), **Rampaici** (Kat^k) – ime nastalo od nadimka obitelji.
116. **Rāvna** (Kat, Kat^k, Inf) – ime za „zaravnjeni“ prostor, ravnu površinu, ravnicu (usp. HJP: *rāvan*), određeno pridjevom *ravan*.¹⁵⁷ Prostor koji obuhvaća ovaj toponim značajno je ravniji od ostatka terena koji je strm i neravan, pa odatle vjerojatno i ime. To je ujedno prostor bogat mikrotoponimima iz razloga što je podijeljen na mnogo manjih posjeda (Inf). Da je riječ o ovom toponimu, zasvjedočenu u množinskom obliku *Ravne* u oporuci iz 1795., svjedoči pobliže napomena da se nalazi nasuprot Oraja (*verso Oralg*).¹⁵⁸ Informator rabi toponim i u jedninskom i u množinskom obliku (*zgora Rāvnī*, ali *na Rāvneh*).

¹⁵² Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 232, 238; Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 21 i Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3 (Poni’-Ž), JAZU, Zagreb, 1973., str. 135. Iako se vjerojatno radi o pučkoj etimologiji, iskustvo s terena na drugim područjima upućuje na tumačenje da se može raditi o česticama, parcelama „presječenima“ prigodom dijeljenja većih imanja (v. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 37, 210) ili pak o prostoru *komunjske*, općinske šume, gdje su se sjekla drva za ogrjev (v. isto, str. 41).

¹⁵³ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00088.

¹⁵⁴ Velimir i Danica Patuh potvrdili su lik *Presika*, koja se nalazi na samoj granici k. o. Tuliševica, sjeveroistočno od *Kukonići*.

¹⁵⁵ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 22.

¹⁵⁶ Usp. isto, str. 29.

¹⁵⁷ O drugim toponimima motiviranim ovim pridjevom v. više u: Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3, str. 113.

¹⁵⁸ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00134.

117. **Ravničica** (Kat), **Rāvničice** (Kat, Inf), **Ravnizze** (Kat^k) – ponovno se radi o zaravnjenu prostoru, ali ovdje je taj prostor izvan sela, zapadno od brda Knezgrad. Taj je prostor ispunjen dolcima, ali svejedno je mnogo ravniji od okolnog prostora (poput visoravni). Pojavljuju se dva toponima, no vrlo je vjerojatno da se u imenu *Ravničica* radi o mikrotoponimu koji je netko dao za svoj posjed kao ‘jedne od ravničica’. Stoga je izvjesnije da je pravi toponim koji se odnosi na čitav prostor *Ravničice*, a vjerojatno zbog toga jer su ti dolci bili obradive površine pa se prostor sastojao od više malih ravnica, zaravni – ravničica.
118. **Rāzvajini** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato. Naime porijeklo bi se moglo tražiti u nekim razvalinama, ‘razvajinama’, međutim zasad nije pronađena nikakva potvrda na terenu.
119. **Rezini/Rezine** (Kat) – toponim koji se odnosi na obrezano, obrađeno mjesto, a dolazi od stsl. *rěz*-¹⁵⁹, suprotno od *Nerezi(na)*, zapuštenih neobrađenih mjesta.¹⁶⁰ Često se toponim u tom kontekstu vezuje uz obrezivanje loze, tj. uz zemljišta na kojima se uzgaja loza, što je velika vjerojatnost i da se nekada vršilo na ovom prostoru, budući da neki izvori spominju brojne vinograde koji su se uzgajali u neposrednoj blizini uže lovranske gradske jezgre, a gdje je i smješten ovaj toponim.¹⁶¹
120. **Rōžino** (Inf) – ime potječe od imena osobe koja je živjela na tome prostoru (Inf).
121. **Rūpica** (Kat) – porijeklo je ovog toponima nepoznato. Ovaj toponim susrećemo i drugdje u Istri.¹⁶²
122. **Rōkinovo** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
123. **Rovîni** (Inf) – značenje bi možda trebalo tražiti u augmentativu od *rov*, odnosno od psl. *rvv* = *potok*.¹⁶³ Stoga bi ovaj toponim možda upućivao na hidronim, ime nekog potoka kojemu danas nema traga ili pak na starije ime današnjeg bujičnog potoka (*Lužac*).
124. **Sād** (Kat) – toponim koji se dovodi u vezu s označavanjem lokaliteta gdje se nalazio „zasad u iskrčenoj zemlji za vinograd“¹⁶⁴ ili pak jednostavno vrt u kojemu se sadi povrće, kada je posebno uobičajena umanjenica: *Sadić*¹⁶⁵.

¹⁵⁹ Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 252.

¹⁶⁰ Usp. isto, str. 252 i Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3, str. 135.

¹⁶¹ Usp. Viškanić, Damir, *Quaderna capituli Lovranensis/Kvaderna kapitula lovranskoga, Katedra Čakavskoga sabora Opatija – Adamić, Lovran – Rijeka, 2002.*, na v. mj.

¹⁶² Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 89.

¹⁶³ Usp. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, str. 259. Usp. i HJP: *rov; riti*.

¹⁶⁴ Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 240. Za naznaku da je *sad* vrsta obradivog zemljišta v. Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica*, str. 108.

¹⁶⁵ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 51, 133, 174.

125. **Sadić** (Kat) – deminutiv od ‘sad’. Toponim koji se upotrebljavao za manje obrađene površine i motivacijski je paralelan toponimima *Poljica*, *Njivice*, *Krč* i *Laz*.¹⁶⁶ *V. Sad*. Činjenicu da se ovaj oblik upotrebljavao i ranije na ovom širem prostoru te da se na ‘sad(ić)-ima’ sadila (između ostaloga) vinova loza potvrđuje i spomen jednog vinograda imenovanoga *Sadić* (*Vignale denominato Sadich*) u oporuci iz 1792.¹⁶⁷
126. **Selini** (Kat) – uvećanica od ‘selo’ (usp. objašnjenje uz toponim *Selo*). Množina od Selina = veliko selo, toponim koji se nalazi i na drugim mjestima po Istri¹⁶⁸.
127. **Selò** (Kat) – ime koje označava prostor na kojemu se nalaze obradive površine (Inf).
128. **Sinokòše** (Kat), **Sinocose** (Kat^k) – sam izraz upućuje na sjenokošu te je zabilježen po cijeloj Istri.¹⁶⁹ Inače, sjenokoša, ‘sinokoša’ travnati je obronak brda ili mjesto gdje je ljetni stan pastira, kamo se vode ovce na ispašu ili se prikuplja sjeno za zimu.¹⁷⁰ Toponim je zasvjedočen i u oporuci iz 1788. u liku *Sinokosse*, međutim vjerojatno se radi o nekoj drugoj lokaciji, budući da je navedeno da je ova ‘sinokoša’ u *Starom dolcu* (*Dolaz Vechio*).¹⁷¹
129. **Skocànići** (Inf) – toponim koji je ime dobio prema prezimenu istoimene obitelji, koja se spominje u relaciji sa susjednim toponimom Oraj i u arhivskim izvorima. Usp. *Oraj*.
130. **Solinski kùk** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
131. **Spònarić** (OT) – prezime čuvara vinograda i kuće uz obalu. Mjesto nije ničim specifično obilježeno (riječ je o hridima duž cijele ove obale), pa je lokalizacija vezana uz susjedni objekt.¹⁷²
132. **Stājna** (Kat, Kat^k, Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato. Dva su toponima ovog izraza. Jedno označava mikrolokalitet usred zaseoka Ukovac, dok se drugi odnosi na skupinu dolaca i vrtača na zapadnoj padini masiva Knezgrada.
133. **Strāhi** (Kat, Kat^k), **Strāhovo selò** (Kat), **Strāhovo** (Kat) – varijante istog imena, koje potječe od prezimena obitelji (Inf).¹⁷³

¹⁶⁶ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 91.

¹⁶⁷ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00117.

¹⁶⁸ Toponim Selina nalazi se primjerice na području Svetog Lovreča u Istri.

¹⁶⁹ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 67, 89, 115, 181.

¹⁷⁰ Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3, str. 231.

¹⁷¹ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00088. Inf. Velimir Patuh također je potvrdio toponim *Sinokòše* u blizini *Oplovca*, na kojima se nekada kosilo sijeno te sadio kupus, krumpir i repa.

¹⁷² V. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 142.

¹⁷³ Inf. Velimir Patuh također je potvrdio da ime potječe od obiteljskog nadimka te da se ta skupina kuća iznad Ukovca zvala nekada *Strahovo selo*.

- Zabilježen je i oblik *Strohovo selo* (Kat), ali vjerojatno se radi o pogreški upisivača.
134. **Škārice** (OT) – nominativ množine od ‘škarica’ (deminutiv od škare, male škare). Ime možda nastalo prema obliku hridina koje su na ovom mjestu u obliku škara, škarica.¹⁷⁴
135. **Škūlnarovo** (Kat) – ime nastalo od nadimka obitelji. Informator ističe kako se vjerojatno radi o toponimu *Škūnjarovo*, nastalu prema obiteljskom nadimku *Škūnjār* (Inf).
136. **Suričevo, Soričevo, Šoričovo** (Inf), **Šuričevo** (Kat) – ime nastalo od nadimka obitelji, iste one od koje su nastali toponimi *Šurići, Šorići*, inače zemljopisno udaljeni od ovog toponima. Informator ističe da je toponimski lik *Soričevo* najstariji.
137. **Šurići, Šorići** (Kat), **Soriki** (Kat^k) – ime nastalo od nadimka obitelji (usp. *Šuričevo*). U oporuci iz 1780. jedno se dobro imenuje *Šoričevo (il Bene nominato Sorichievo)*, u istoj se oporuci spominje i drugi posjed koji se ostavlja nasljednicima, a nalazi se na Brdu (*in Berdo*).¹⁷⁵ Budući da su i današnji toponimi *Šurići* i *Brdo* prostorno bliski, velika je vjerojatnost da u ovom prostoru treba tražiti zasvjedočene toponime u izvorima. Također treba istaknuti da u oporuci iz 1782. „gospodar“ *Zvane Šorić (Paron Zv/an/e Sorich)* daje svojoj sestri dio nekretnine na prostoru koji se zove *Lužac (un pezzo di stabile in lusaz)*.¹⁷⁶ Kako su današnji *Šorići* u neposrednoj blizini prostora imenovanog *Lužac*, te zasvjedočene toponime vjerojatno treba tražiti u ovom području. Ovaj je toponim u oporuci iz 1785. zasvjedočen neupitnom relacijom prema toponimu *Kuk*. Usp. *Kuk*.
138. **Tamnica – Bazarovo** (Kat) – radi se o mikrotoponimu koji je dobio ime zbog specifična položaja blizu područja koje obuhvaća veliki toponim *Tamnice*, a opet unutar manjeg toponima *Bazarovo*.
139. **Tamnice** (Kat, Geo), **Tamniza** (Kat^k) – porijeklo je ovog toponima nepoznato. Ovaj je toponim u obliku *Tamnize* zasvjedočen u oporuci iz 1788.¹⁷⁷, što govori u prilog njegovoj tradicionalnoj upotrebi u množinskom obliku (*pluralia tantum*), a u takvu je obliku potvrđen i u razgovoru s informatorom (*zgora Tamnìcìh*).
140. **Tanakova pečica** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
141. **Tarunice** (Kat) – vjerojatno je pogreška pri prepisivanju jer se čestica nalazi usred lokaliteta *Tamnice*.

¹⁷⁴ V. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, str. 142.

¹⁷⁵ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00038.

¹⁷⁶ Isto: dok. 00046.

¹⁷⁷ Isto: dok. 00087.

142. **Těrzi** – toponim koji je zasvjedočen upravo u relaciji s toponimom *Labinsko* već 1776. kao posjed, dobro obitelji Terzi koje se nalazi na tom većem prostoru (*il bene in Labinsco apresso la vigna del S. da Terzi*).¹⁷⁸ To potvrđuje da je današnji toponim nastao od imena istoimene obitelji koja je posjedovala zemlju na tom području.
143. **Torrente Peharova** (Kat^k) – hidronim koji imenuje (danas presahnuli) potok Peharova.
144. **Trěsići** (Kat, Inf) – ime nastalo od nadimka obitelji.
145. **Tuliševica** (Kat), **Tuliano** (Kat^k), **Tuliševica/Tuliševice** (Kat), **Tuliševice** (Kat) – značenje ovog toponima i dalje ostaje neprozirno. Ime je zasvjedočeno u obliku *Tuliseviza* u oporuci iz 1788.¹⁷⁹ Interesantno je da je toponim zasvjedočen u množinskom obliku *Tulisevize* u oporuci iz iste godine¹⁸⁰ te oporuci iz 1792.¹⁸¹, a tako i u razgovoru s informatorom (*od Tulišěvīc*).
146. **Tulišěvice – Njivina** (Kat) – radi se o mikrotoponimu koji je smješten u prostoru koji obuhvaća toponim *Njivina*, a opet oba su toponima unutar prostora koji zaokružuje toponim *Tuliševica*.
147. **Tündelīn** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
148. **Tündelīnova jăma** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
149. **Tütīn dōlčć** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
150. **Ūkovac** (Kat, Inf), **Ukovar**¹⁸² (Kat^k) – moguće je da dolazi od toponima „vukovac“, obitavalište vukova, kao što se smatra da Učka dolazi od Vučka.¹⁸³
151. **Uplōvac** (Kat), **Oplōvac** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato. Toponim je zasvjedočen kao *Uplovaz* u već spomenutoj oporuci iz 1788. godine, u kojoj se spominju stabla kestena koji rastu na tom području¹⁸⁴, što govori u prilog tome da je ovaj oblik stariji.¹⁸⁵ I drugi su informatori potvrdili oblik *Uplovac*.¹⁸⁶
152. **Va dōlcè** (Kat) – radi se o mikrotoponimu, a kao što samo ime govori, riječ je o lokalitetu smještenu u dolcu.

¹⁷⁸ Isto: dok. 00021.

¹⁷⁹ Isto: dok. 00085.

¹⁸⁰ Isto: dok. 00088.

¹⁸¹ Isto: dok. 00120.

¹⁸² Najvjerojatnije se radi o pogrešci upisivača, koji je zamijenio „v“ s „r“ zbog moguće rukopisne sličnosti obaju grafema.

¹⁸³ Usp. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3, str. 635.

¹⁸⁴ HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00088.

¹⁸⁵ U oporuci iz 1783. zabilježeno je nekoliko naizgled nepovezanih toponima s onima koje smo zabilježili u korpusu. Međutim uzmemo li ih u cjelini, dobiva se uvid da je riječ o pogreškama/kraćenjima upisivača i da *Dolaz na Plovze Sillocossah* najvjerojatnije odgovara tome da je riječ o Dolcu na Sinokošama u Oplovcu. Kasnije se također spominje određenje *Na Uglovce (in Uglovze)* s dodatkom *Iza Dvora od Silokoša (za Duoron Sillocossah)* te je također vrlo vjerojatno riječ o toponimu *Uplovac*, odnosno *Sinokoše*, ako usporedimo njihov raspored na terenu. V. HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00047.

¹⁸⁶ Inf. Danica Patuh potvrdila je ovaj lik, gdje je i njezina obitelj imala neki sitan posjed.

153. **Va Klāncë** (Kat), **Klānàc** (Inf) – toponim označava mikrolokaciju na kojoj se nalazi dotični klanac, tijesan put između dvaju brda, odnosno uzak, dugačak usjek između dvaju brda.¹⁸⁷
154. **Va Selò** (Kat) – put koji vodi do toponima Selo (Inf).
155. **Va smrèkve** (Inf) – iako ime upućuje na neku šumu stabala iz roda smreki (*Picea*), porijeklo je ovog toponima nepotvrđeno.
156. **Vela sten** (Kat) – samo ime upućuje na veliku stijenu, iako nije povezano sa samim terenom koji imenuje. Moguće je da je došlo do zabune u upisu u katastar. Usp. istoimeni toponim.¹⁸⁸
157. **Vělā stēn** (Inf) – ime za veliku stijenu, kao što i samo govori (Inf).
158. **Vělī kūk** (Inf) – radi se o mikrotoponimu koji se nalazi ispod stjenovitog brda koje se zove Veli kuk. Usp. objašnjenje uz toponim *Pod Veli kuk*.
159. **Vělī vršāk** (Inf) – kako samo ime govori, riječ je o vrhu na obroncima Knezgrada (Inf).
160. **Vřh selà** (Kat) – radi se o mikrotoponimu, konkretno o lokaciji koja se nalazi vrh, povrh sela, odnosno zaseoka (Janjetići). I ovdje je toponim vjerojatno motiviran pučkom orijentacijom, tj. vrh dolazi povezan sa značenjem „na istoku“¹⁸⁹, budući da se lokacija nalazi na istočnom dijelu sela Janjetići.
161. **Vrtàčina** (Kat, Inf) – augmentativ od ‘vrtača’, što označava vrt na kosini ili u udubljenom terenu¹⁹⁰, odnosno može označavati i samo veliki vrt.¹⁹¹ Ovaj toponim upravo imenuje jedan takav lokalitet.
162. **Vrtačina** (Kat) – mikrolokalitet koji obuhvaća ovaj toponim nalazi se na udubljenom terenu u kojemu su bile obradive površine.
163. **Vřtić** (Kat) – radi se o mikrotoponimu i odnosi se na mali obradivi teren.
164. **Vrùjica** (Kat) – deminutiv od ‘vruja’, koja inače označava izvor u moru¹⁹², no budući da se ovaj lokalitet nalazi podalje od mora (uz potok Medveju), najvjerojatnije je riječ o nekadašnjem manjem kopnenom izvoru, vrulji vode, što nije rijetko za označavanje izvora po Istri¹⁹³.
165. **Za Medvêjū** (Kat) – toponim koji obuhvaća nekoliko čestica koje se nalaze uz put Medveja – Lovranska Draga, odnosno koji je

¹⁸⁷ Usp. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 2, str. 113 i Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 25, 172, 175.

¹⁸⁸ Inf. Velimir Patuh potvrdio je toponim istog lika sjeverno od *Strahova sela*.

¹⁸⁹ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 25.

¹⁹⁰ Usp. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3, str. 631.

¹⁹¹ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 25, 31, 43, 193 (*Vrtoča*), 198 (*Vrtlača*).

¹⁹² Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 267.

¹⁹³ Usp. primjerice toponime *Vela Vruja* i *Mala Vruja*, dva izvorišta potoka Čiže kod Trviža (v. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 195).

određen činjenicom da se taj lokalitet nalazi na putu (iz Lovranske Drage, koja je staro naseljeno mjesto, selo) za Medveju (koja je bila malo ribarsko mjesto, bez neke značajnije naseljenosti). Ovakav se imenski tip toponima također drži vrlo starim.¹⁹⁴

166. **Zàbrāv** (Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato.
167. **Zadka** (Kat) – drugi izraz za zatku. V. *Zatka*.¹⁹⁵
168. **Zārka** (Kat, Inf) – porijeklo je ovog toponima nepoznato, iako se možda radi o drugom izrazu za Zatku. V. *Zatka*.¹⁹⁶
169. **Zātka** (Inf) – naziv koji se upotrebljavao „za oznaku raznih zemljišnih kultura i veoma je raširen u većem dijelu Istre“¹⁹⁷. Vjekoslav Bratulić posebno istražuje ovaj naziv u smislu kako se upotrebljavao na Labinštini i zaključuje da su zatke „bili prostraniji omeđeni prostori s raznovrsnom kulturom tla (oranice, livade, pašnjaci, šume)“¹⁹⁸, no Miroslav Bertoša upućuje na podatak da ta definicija ne odgovara u potpunosti upotrebi naziva na samoj Labinštini, kao ni na susjednim Barbanštini i Plominštini, jer je već Danilo Klen pokazao da su posjednici zatki imali specifična posjedovna prava.¹⁹⁹ U svakom slučaju, zatke predstavljaju napose u povijesnom smislu posebnu vrstu zemljišnog posjeda raširena cijelom Istrom, pa je moguće da su i ovdje predstavljale čestice koje su vlasnici davali na obradu najamnicima.²⁰⁰ Sam oblik čestica koje se imenuju zatkama na ovdje istraživanu području svakako odgovara konfiguraciji, s obzirom na to da je riječ o većim omeđenim prostorima kružnoga oblika duboko u zaleđu, udaljenu od samih naselja, na zaravnjenim prostorima sjeveroistočne padine masiva Knezgrada.

---

¹⁹⁴ Usp. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, str. 29.

¹⁹⁵ U oporuci iz 1786. govori se o cerovim stablima koja se nalaze u *Sadki* (in *Sadka*), no ne možemo utvrditi o kojem je lokalitetu riječ. V. HR-DARI-41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24: dok. 00071.

¹⁹⁶ Ipak je važno naglasiti da nas je inf. Velimir Patuh izvijestio da se ovaj lik upravo koristi za prostor neposredno u blizini Oplovca, koji odgovara ubiciranom toponimu, tako da je usprkos mogućem iskrivljenju od lika *Zatka* u upotrebi kao zaseban toponim danas ipak opstao za rečeno područje.

¹⁹⁷ Bertoša, Miroslav, *Istra: Doba Venecije (XVI.–XVIII. stoljeće)*, Zavičajna naklada „Žakan Juri“, Pula, 1995., str. 673, bilj. 85.

¹⁹⁸ Bratulić, Vjekoslav, „‘Zatke’ i ‘zatkari’ u XVI. stoljeću u Istri“, *Jadranski zbornik*, sv. 4, 1960., str. 308.

¹⁹⁹ Usp. Bertoša, Miroslav, nav. dj., str. 673, bilj. 85.

²⁰⁰ Slaven Bertoša na jednom mjestu sumira: „Poseban slučaj predstavljaju tzv. zatke (žatike), poljoprivredna dobra koje vlasnik nije obrađivao, nego davao na obradu drugome, tj. iznajmljivao.“ Bertoša, Slaven, „Povijesna antroponimija i toponimija Barbanštine i Rakaljštine početkom XIX. stoljeća“, u: Manin, Marino – Dobrovšak, Ljiljana – Črpić, Gordan – Blagoni, Robert (ur.), *Identitet Istre – ishodišta i perspektive*, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2006, str. 92.

170. **Zâdka – Knezgrad** (Kat), **Knezgrad**²⁰¹ (Ark, Inf) – v. *Zadka*; neki povezuju toponim Knezgrad s ubojstvom kneza, odnosno furlanskoga markgrofa, vojvode Ericha koji je navodno poginuo na Liburniji, na planini imena *Mons Laurentus*, kako je i danas talijanski naziv za masiv Knezgrada. Iako su te poveznice u povijesnom smislu vrlo diskutabilne²⁰², nije nevjerojatno da se takvo tumačenje proširilo u puku i zadržalo u njegovu mementu, čime je naposljetku motiviran i sam toponim, odnosno da je upravo ovaj toponim odraz tog raširenog vjerovanja.
171. **Zagònić** (Inf) – izraz upućuje na mali zagon, mjesto na koje su se nekada sklanjale „zagonile“ ovce u zaseban ograđen prostor.²⁰³
172. **Završāk** (Inf) – ime za zaravnjeni lokalitet koji se nalazi ‘za (velikim) vrškom’, tj. iza Velikog vrška.
173. **Žimunīca** (Inf) – v. objašnjenje uz toponim *Donji Oraj – Zimunica*.

Zaključak

Motivirani prvenstveno željom da ne prepustimo zaboravu bogato kulturno nasljeđe sadržano u toponimima Lovranščine, pokušali smo prikupiti što iscrpniji i detaljniji korpus toponima koji bi bio osnovica za daljnje nadopune i potencijalno stvaranje cjelovitog popisa svih toponima Lovranščine u nekim budućim fazama.

Sve pronađene i ekscerpirane toponime nastojali smo precizno ubicirati i tako zaokružiti svaki pojedini toponim pridruživanjem toponimskom liku i mjestu, odnosno lokalitet koji on imenuje. Značenje smo nekih toponima potvrdili informacijama s terena dobivenim od informatora, odnosno osobnim posjetima pojedinim lokacijama.

To nam je poslužilo kao temelj nadovezivanja povijesne analize, koju smo ograničili na one toponime koje smo pronašli unutar jednog sveska notarskih spisa lovranske kancelarije. Tako smo nastojali s jedne strane osvijetliti povijest upotrebe nekog toponimskog lika, ali s druge strane dati i prilog povijesnoj toponimiji na način upućivanja na moguću ubikaciju pojedinih toponima sadržanih u pregledanim arhivskim dokumentima.

Gotovo su svi prikupljeni toponimi ujedno akcentuirani, čime je pružena važna osnovica za daljnja jezična istraživanja na ovom korpusu, prije svega ona dijalektološka.

²⁰¹ Toponim kojim je označen cijeli greben brda Knezgrad.

²⁰² O tim povezivanjima i njihovoj neutemeljenosti v. Labus, Nenad, „Tko je ubio vojvodu Erika?“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 42, 2000., napose str. 4–5.

²⁰³ Usp. Ivetac, Just, *Istarska toponimija*, str. 156.

Nadamo se da će ovo istraživanje pružiti poticaj za ostala slična istraživanja i nadopunu toponimijskog korpusa Lovranšćine, ali jednako tako pružiti materijal za analizu brojnim znanstvenicima raznih profila, od povjesničara²⁰⁴, preko etnologa²⁰⁵ do dijalektologa i ostalih jezikoslovnih stručnjaka²⁰⁶. Već bi time ovaj rad u potpunosti ostvario svoju svrhu.

Informatori

1. Boris Mišćenić (Rijeka, 1961.), razgovori vođeni kontinuirano od kraja 2012. do kraja 2013.
2. Marija Liker, rođ. Gržin (Lovran, 1931.), razgovor vođen 29. prosinca 2013.
3. Danica Patuh, rođ. Brumnjak (Mala Učka, 1958.), razgovor vođen 20. siječnja 2014.
4. Velimir Patuh (Volosko, 1955.), razgovor vođen 20. siječnja 2014.

Izvori

a) Arhivski dokumenti

1. Archivio di Stato di Trieste (AST), *Catasto Franceschino, Mape del Catasto Franceschino, Distretto di Laurana, Comune di Tuliano* [Franciskanski katastar, Mape franciskan-skog katastra, okrug (*Bezirk*) Lovran, oblast (*Gemeinde*) Tuliševica], 544b, <http://www.catasti.archiviodistatotrieste.it/Divenire/ua.htm?idUa=10652501>, preuzeto: 15. lipnja 2013.
  - 544 b 04: Mappa catastale del Comune di Tuliano foglio IV, sezione IV (1819 - sec. XIX primo quarto). [Dokument 544 b 04: Katastarska mapa općine Tuliševica, list IV, odjeljak IV (1819. – prva četvrtina XIX. stoljeća.)]
  - 544 b 07: Mappa catastale del Comune di Tuliano foglio VII, sezione VII (1819 - sec. XIX primo quarto). [Dokument 544 b 07: Katastarska mapa općine Tuliše-vica, list VII, odjeljak VII (1819. – prva četvrtina XIX. stoljeća.)]
2. Državni arhiv u Rijeci (HR-DARI):
  - Fond 41, *Javni bilježnici Rijeke i okolice*, sv. 24.

---

²⁰⁴ Povjesničari imaju širok prostor istraživanja povijesne toponimije Lovrana i okolnog teritorija na bazi mnogih arhivskih dokumenata koji su preobgati toponimima.

²⁰⁵ Etnološka istraživanja mogla bi u istraživanim toponimima naći ne samo nadopunu određenih teza o običajima i kulturi ljudi ovog prostora već i smjernice za usmjeravanje svoga istraživanja na temelju podataka koje nude brojni toponimi svojom motivacijom (značenjem).

²⁰⁶ Za dijalektološka istraživanja temeljnu osnovicu može pružiti popriličan snimljeni materijal (nekoliko razgovora s informatorom Borisom Mišćenićem snimljeno je i pohranjeno u digitalnom obliku kod autora).

b) Računalne baze podataka

1. *Preglednik katastarskih podataka*, <http://www.katastar.hr/dgu/>, preuzeto: 15. listopada 2013.
2. *Geoportal Državne geodetske uprave*, <http://geoportal.dgu.hr/>, preuzeto: 15. listopada 2013.
3. *Arkod*, <http://www.arkod.hr/>, preuzeto: 15. listopada 2013.

Literatura

1. Bauer-Munić, Vesna, *Sakralna arhitektura istočnoistarskih komuna od XII. do XVIII. stoljeća*, Alfa, Zagreb, 2005.
2. Bertoša, Miroslav, *Istra: Doba Venecije (XVI.–XVIII. stoljeće)*, Zavičajna naklada „Žakan Juri“, Pula, 1995.
3. Bertoša, Slaven, „Povijesna antroponimija i toponimija Barbanštine i Rakaljštine početkom XIX. stoljeća“, u: Manin, Marino – Dobrovšak, Ljiljana – Črpić, Gordan – Blagoni, Robert (ur.), *Identitet Istre – ishodišta i perspektive*, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2006., str. 85–99.
4. Bratulić, Vjekoslav, „‘Zatke’ i ‘zatkari’ u XVI. stoljeću u Istri“, *Jadranski zbornik*, sv. 4, 1960., str. 307–310.
5. Gilić, Stanislav, „Obalni toponimi u Lovranštini“, *Liburnijske teme*, knj. 6, 1987., str. 139–143.
6. Gilić, Stanislav, „Toponimija u katastarskim kartama Općine Lovran s početka XIX. stoljeća“, u: Muzur, Amir (ur.), *Lovran u XIX. stoljeću (Posebno izdanje Biltena Općine Lovran)*, Poglavstvo Općine Lovran, Lovran, 1998., str. 12–14.
7. *Hrvatski jezični portal*, <http://hjp.novi-liber.hr/>, preuzeto 15. prosinca 2013.
8. Ivetac, Just, *Istarski toponimi*, Istarska naklada, Pula, 1982.
9. Labus, Nenad, „Tko je ubio vojvodu Erika?“, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 42, 2000., str. 1–16.
10. Milovan, Valter, „Romanizmi u poeziji Slavka Kalčića i Tomislava Milohanića“, *Croatica et Slavica Iadertina*, sv. 9, br. 1, 2013., str. 111–126.
11. Sanković, Ivana, „Lovranska glagolitica i dosadašnja istraženost“, *Zbornik Lovranščine*, knj. 1, 2010., str. 281–300.
12. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 1 (A–J), JAZU, Zagreb, 1971.
13. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 2 (K–poni’), JAZU, Zagreb, 1972.
14. Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knj. 3 (Poni’–Ž), JAZU, Zagreb, 1973.

15. Skračić, Vladimir, *Toponomastička početnica: Osnovni pojmovi i metoda terenskih istraživanja*, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2011.
16. Sudec, Sandra, „Tvorba pridjeva sufiksom -j- u hrvatskome crkvenoslavenskome jeziku“, u: Srdoč-Konestra, Ines – Vranić, Silvana (ur.), *Riječki filološki dani*, knj. VII, Filozofski fakultet, Rijeka, 2008., str. 693–704.
17. Šimunović, Petar, *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2005.
18. Šimunović, Petar, *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2009.
19. Ujević, Mate (ur.), *Toponimika zapadne Istre, Cresa i Lošinja*, Anali Leksikografskog zavoda FNRJ, knj. 3, Leksikografski zavod, Zagreb, 1956.
20. Viškanić, Damir, *Quaderna capituli Lovranensis/Kvaderna kapitula lovranskoga*, Katedra Čakavskoga sabora Opatija – Adamić, Lovran – Rijeka, 2002.

SUMMARY

Contribution to Toponymy Research of the Lovran Region: Microtoponymy of Tuliševica

The toponymy of the village Tuliševica territory is examined in this article. Possibilities of several computer databases were used as a preliminary step for the creation of basic corpus of toponyms. These databases allowed the maximum precision in the determination of the toponyms location. The corpus was supplemented by interviews with informants and by the excerpts from literature and archival sources. All toponyms were listed in the alphabetical order and analyzed as separate entries. Toponyms were analyzed at several levels: 1) geographical: every toponym was pinpointed and the area which it names is graphically presented on the toponomastic map; 2) historical: an overview of toponyms occurrence in the primary archival sources (last wills) was given; 3) linguistic: a brief explanation for some toponyms was offered, especially for those originating from the local idiom, and all of them were also accentuated. Considering the extremely poor toponomastic research of the Lovran region, this article aims at filling that gap, but also offers a methodological basis for further similar studies.

Key words: *toponymy, Tuliševica, Lovran region, computer data bases, cadastre, locating of toponyms*